

RAE SÕNUMID

Rae valla ametlik väljaanne nr 10 | november 2021

**PALJU ÕNNE,
RAE VALD! 155!**

**OSALE RAE VALLA
ELANIKKONNA
TERVISE JA HEAOLU
UURINGUS!**

**PALUN VAKTSINEERI –
NII HOIAD ENNAST JA
OMA LÄHEDASI**

**HEA EESKUJU FINALIST
MARILIIS KALININA**

Head Rae valla elanikud!

Värviline oktoober on möödas ja kätte on jõudmas aasta kõige pimedam aeg. Ideaalne aeg mõtisklusteks ja tubasteks tegevusteks. Lõpuks ometi saab istuda mõnusalt kamina ees, hoida sellega kokku elektriarvet ning lõpetada hetkeks see pidev ajaga võidu jooksmine.

Oktoobri alguses tähistasime õpetajate päeva ja tuletasime taas kord meelde, kui olulised nad on. Peaksime nende tööd iga päev märkama ja nende tööd tunnustama. Avasime koos kogukonna ja koostööpartneriga Rae Golf tee silla ning loomulikult tegime seda koos meie hea koostööpartneri Rae Golfiga. Sajad inimesed istutasid ühel kargel oktoobrikuu laupäeval sügistalgute raames Rae valla kümnesse külasse ja alevikku kokku 215 tamme. Tammeallee istutustalgud toimusid tähistamiseks Kalevi 215. ja Rae valla 155.

aastapäeva. Eriti uhke tammeallee sai Kurna park.

Pole saladus, et viimased kuud on möödunud kohalike valimiste tähe ja toimetuste all. Täna kõiki, kes hääletasid minu poolt ning andsid mulle kinnitust, et olen paljude arvates õiges suunas liikunud. Loomulikult saab alati paremini ja siin ootangi ma teie kõigi abi, sest paremat tulevikku ja valda loome koos ja just teile.

Usun, et valla elu planeerimisel on kõige olulisem pikk ja tulevikku suunatud vaade, sest täna Eesti kõige kiiremini kasvava valla tiitlit kandva Rae mured arenevad vastavalt meie rahvastiku kasvutempole. Rae vald on justkui klassi tublim laps, kes kasvab küll teistest kiiremini, kuid peab tegelema probleemidega, mida teistel veel pole. Meie valla suurimaks õnnis-

tuseks on noored pered, kes vajavad lasteaiakohti ja seda peame me neile pakkuma. Õige pea avame Sõnajala Lasteaia ning oleme juba alustanud Uuesalu Lasteaia planeerimisega.

Soovitan kõigil osaleda Rae valla täiskasvanud elanikkonna tervise ning heaolu uuringus, sest pole midagi olulisemat kui hea tervis ja suhted oma lähedastega.

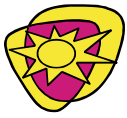
Ja nüüd kõige olulisem! Selle aasta novembrikuus tähistab Rae vald oma 155. aastapäeva!

27. novembril esitleme esmakordselt meie kanalites Rae valla juubelifilmi. Sel korral oleme sunnitud koroonatõttu suuremad juubelikontserdid edasi lükkama, sest see ei oleks praegusel ajal turvaline. Jõudu ja jaksu meie haiglate personalile. Pidotseme väärikalt siis, kui olukord seda lubab.

Palju õnne, Rae vald!

Vasakult Orkla Eesti finantsdirektor Marko Kaha, Aivar Aasamäe (rahvasuus tuntud kui Kurna linnapea), Kurna sõber Madis Sarik, Kurna kultuuriminister Kadri Kruus-Magomedov. FOTO: ANDRES RAUDJALG

RAE
KULTUURIKESKUS

NOVEMBER

■ 12.11 Rakvere Teater „Ükssarviku-te farm“ 19.00

Rae Kultuurikeskuses
Flirt klassikutega. Pole mõtet oodata palgapäeva, ilusat ilma või suurt armastust! Kui juba elada, siis kohe – täna, siin ja praegu!
Ühel päeval ei saa Heldur jälle oma eluga hakkama. Ta naine pakib talle märja pesu kaasa ning viskab mehe jälle kodust välja. Nii satubki Heldur jälle vanaema juurde. Kuid vanaema juures pole asjad kunagi päris nii nagu tavalises elus. Heldur kohtab seal kolme naist, kes panevad ta mõtlema selle üle, et elu ei algagi homme. Samas on see ka lugu kolmest naisest, kes kirjanduslukku kinni jäänud: Raja Teelest, Tammsaare Tiinast ja Mäeküla Marist. Kolm naist, kes Lutsu, Tammsaare ja Vilde poolt raamatukaante vahele vangid pandud, otsustavad ühel hetkel kirjandusloost varvast visata.
Pilet 15 € / 17 €

■ 26.11 Vana Baskini Teater „Professor sai värske õhu mürgituse“ 19.00

Rae Kultuurikeskuses
Näidend tõukub ühest Eesti enimsiteeritud filmist, Sulev Nõmmiku legendaarsest telelinasteosest „Mehed ei nuta“. Tsitaate oma igapäevases sõnavaras kasutades ei anna me endale sageli aru, kust need pärit on või mis kontekstis neid algselt kasutati. Nii on sündinud eraldi sõnavara, mida me ühtmoodi mõistame ja armastame. „Professor sai värske õhu mürgituse“ algab hetkest, mil filmist tuttav Professor arvatava osoonimürgituse tõttu minestab. Raamjutustus pöörab filmi tegevusega mitu korda ringi, luues oma aegruumi, kuid viies vaataja samas ka läbi müüdiksaanud filmi. Näidendi idee põhineb nn unenäoargumendil, mille tuntuim käsitlus pärineb Hiina filosoofilt Zhuangzilt, kes näinud kord unes, et ta on muretult ringi lendav liblikas. Ärgates hakkas ta kahtlema, kas ta on tõepoolest professor või on ta äkki hoopis liblikas, kes hakkas just nägema und, et ta on professor.

Meie lavaloo on filmis „Mehed ei nuta“ toimunu tegelikkus ning sealt tuttavad tegelased, ka Professor, päriselt olemas. Kusagil selles loos on olemas ka noor lavastaja Sulev Nõmmik, kuid ükski näidendi tegelane temaga isiklikult tuttav ei ole.

Saame naerda vanade, filmist tuttavate naljade üle, kuid pealiinis tegeleb näidend – samuti huumori võtmes – eneseotsingu ja endaga leppimise küsimustega, mõtiskleb unistuste täitumise võimalikkuse ja tuleviku maailma üle.

Mängivad Ott Sepp, Juss Haasma/Ivo Reinok, Marika Korolev, Inga Lunge, Kalle Sepp ja Indrek Taalmaa. Kunstnik Krete Tarkmees, muusikaline kujundaja Toomas Lunge, lavastaja Gerda Kordemets.

Pilet 21 / 23 €

■ 28.11 Advendiküünla süütamine Rae vallas 16.00

Jüri kirikus
Algab jõuluootuse aeg. Tule pühapäeval, 28. novembril kell 16.00 Jüri kirikusse ja süütame üheskoos esimese advendiküünla. Advendiküünla süütamisele järgneb kontsert Jüri kirikus!

DETSEMBER

■ 01.12 Harjumaa kunstnike ülevaatenäitus Rae Kunsti Platsis 18.00

Rae Kultuurikeskuses
Näituse koostaja ja kuraator Toomas Aru
Toetab Eesti Kultuurkapital
Näitus jääb avatuks detsembri lõpuni!

■ 09.12 NUTA või NAERA! Henrik Normanni juubeliteur! 19.00

Rae Kultuurikeskuses
Henrik Normanni juubeliteur
Teleintervjuuks valmistuv saatejuht Brigitte Susanne Hunt on enam kui veendunud, et kõik laabub nagu tavaliselt – saabubki saatekülaline ja ettevalmistatud küsimused leiavad vastuse. Seekord otsustab aga külaline Henrik Normann korraldada oma juubeliaasta raames sensatsioonilise etenduse televisiooni otse-eetris. Ta on pähe võtnud, et mind ei huvitagi, mida

Hunt küsib, ma tean täpselt, mida ma vastan ja mida vastu pärin. Normann tuleb stuudiosse suure kohvriga, mis peidab endas enneolematuid üllatusi – ja asi väljub kontrolli alt!

Tekst: H. Normann ja B. S. Hunt
Lavastaja: H. Normann

PS! Kohapealt saab osta ka Henriku elulooraamatu „Tee nalja, Normann!“ koos pühenduse ja autogrammiga.

■ 10.12 Tantsuõhtu koos Tallinna Tehnikaülikooli puhkpilliorkestriga! 18.00

Rae Kultuurikeskuses
Tantsuõhtu koos Tallinna Tehnikaülikooli puhkpilliorkestri ja Dance Team Royaliga.
Pilet 10 € (kohapeal)

■ 12.12 Advendikontsert Jüri kirikus 18.00

Jälgi reklaami!

Tasuta

■ 12.12 Jõululaat 10.00-14.00

Rae Kultuurikeskuses
12. detsembril kell 10.00–14.00 toimub juba traditsiooniks saanud jõulueelne käsitöö-, talukauba- ja kodusaaduste laad.

Veel jõuab valmistada koduseid hoidiseid ja laadakaupa, et sellega detsembrikuus valla rahvast rõõmustama ja kauplema tulla.

Laadale ootame eelkõige isevalmistatud käsitöötoodete, koduste hoidiste ning muu hea eestimaise talutoodangu pakkujaid.

Müügikohtade arv on piiratud ja samalaadse kauba pakkujaid palju ei mahu.

Kui soovid laadale kauplema tulla, anna endast teada aadressil virve.sepp@rae.ee hiljemalt 10. detsembriks. Ära unusta teatada, mida soovid müüa, kui suurt pinda vajad ja kindlasti lisa ka enda kontaktid.

Kohatasu kauplejatele pole!

■ 14.12 Jõulupidu Rae valla eakatele 16.00

Rae Kultuurikeskuses

Jälgi reklaami!

Jälgi meid ja reklaami
<http://kultuur.rae.ee/>

Sarah Nõmm on sündinud 1998. aastal Tallinnas, õppinud Eesti Kunstiakadeemias installatsiooni ja skulptuuri erialal ning käesoleva aasta Noore Skulptori Preemia laureaat. Oma kunstipraktikas käsitleb ta peamiselt (naise) keha ja sotsiaalsel/vaimset/füüsilist ruumi, kus see positioneerub. Teemadering puudutab keha saatvaid müüte, tabusid ja igapäevaelu rituaale.

Kunstniku koduleht <https://sarahnomm.wixsite.com/sarahnomm>.

Sarah Nõmm käsitleb oma teostes

Tere Sarah, tore tutvuda! Kuidas satustid Vaskjala?

Mind nomineeriti käesoleva aasta Noore Skulptori Preemiale ning üks auhindadest oli võimalus tulla kuuks ajaks Vaskjala Loomeresidentuuri oma kunstipraktikaga tegelema. Kunstnikuna ja ka inimesena on see suur privileeg, kui on võimalus muust mürast eemale tulla ning keskenduda ainult loomisele.

Eestlased ja skulptuurid. Me ei ole väga agar rahvus skulptuuride või mälestusmärkide ja taolise püstitamisel, viimastel aastatel on kaasnud taoliste püstitamistega mitmeid skandaale, nagu näiteks Vabadusrist Tallinnas või siis Jaak Joala kuju Viljandis. Kas sinu arvates on meie linnaruumis piisavalt skulptuure ja sellele teemale mõeldakse uusi piirkondi planeerides?

Kaasaegset kontseptuaalset skulptuuri on meie avalikus ruumis vähe. Skulptuuri kohtab linnaruumis küll erinevate mälestusmärkide ja aksamaste näol. Enamjaolt on need skulptuurid aga tagasivaatava mõtte-

ga püstitatud ja tegelevad mineviku traagikaga. Ajalugu ja olnud suurmehe-naised on kahtlemata mälestamist väärt, aga selle kõrvale tuleks tulevikku vaatavat lootust oluliselt rohkem tähis-tada.

Kaasaegne kunst leiab enamasti kõlapinda galeriipindadel. Kuigi mõlemal on justkui sama roll - kultuuriline lisaväärtus, mis rikastaks ühiskondlikku elu. Oluline oleks kasutada linnaruumi planeerimisel samasuguseid esteetilisi ning ideelisi väärtusi, mida peetakse silmas galeriipindadele teoste valimisega. Ka linnaruumi kureerida vastavalt meie ajastu vaimule, olemusele ning inimhinge keskmalt. Pannes rõhku hetkelistele väärtustele, analüüsid kaasaegseid probleeme ja peegeldades meie sisemust/olemust. Pakkuma mõtte- ja kõneainet üldinimlikele teemadele.

On hea, et linnaruumi püsti pandud kujud arutelusid tekitavad ning seeläbi loodetavasti meie linnaruumi hõlmavat poliitikat kujundavad. Joala intsidendi puhul polegi oluline lõpptulemuse esteetilisus või selle puudumine, vaid ühiskondlik diskussioon, mida see

algatas. Kogu avalikku ruumi hõlmav poliitika peaks olema läbipaistvam ja kultuurisõbralikum. Kunstiobjektide valik läbimõeldumalt hallatud, suunatud ning sünniks koostöös kunstivaldkonna inimestega. Seeläbi pööratakse rohkem tähelepanu teose kunstilisele väärtusele ning selle sobivusele ümbritsevasse keskkonda.

Mida inimkeskemad on teosed sisulises plaanis, seda rohkem peavad nad ajas ja ruumis vastu. Hiljem tagasivaatena sümboliseerib ja annab linnaruumi kunst edasi ajastu vaimu. Ja eks me igaüks saame mõelda, mida linnaruum, meie vaimne/kultuuriline pärand, hetkel vastu peegeldab.

See taandub lõpuks üksikindiviidi mõttelisele, eetilisele ja esteetilisele arusaamale. Teos on alati otseses suhtes töö tellija „mõttelise materjaliga“. Linnaruumikunstil on oluline osa linnaruumi ja ühisruumi terviku loojana. Kunstiline väärtus põrkub tihtipeale üldsuse huvide ning rahuloluga ja mingeid heas mõttes pööraseid tulemusi selline lähtepositsioon ei saagi tuua.

Aasta Noore Skulptori näitusetööde

keha saatvaid müüte

tegemiseks kasutasid sellist ebahariliku materjali nagu juuksed. Millest selline valik?

Juuksed on sümbolina ja materjalina mind kõnetanud pikemat aega. Iseenda ehk inimmaterjali kasutamine skulptuuride alusmaterjalina on viljakas vahend rääkimaks erinevatel sotsiaalsetel kui ka ... teemadel. Läbi juuste analüüsin naiseks olemist ja seda saatvat - mida tähendab omada oma keha elulises kontekstis. Inimestena puutume palju kokku keha reglementeeritusega. Mind huvitab sealjuures nii vastupanu nende tavapäraste kehakarvanormidele kui ka enese kohandamine nende suhtes. Kuidas need kehale seatud kompleksed piirid mängivad suurt rolli meie erinevates igapäevastes kehapõhistes tegevustes.

Oluliseks teemaks, mida käsitlen on ka juuste sümbolne olulisus folklooris ja müütides. Just juuste kultuuriline roll erinevate rituaalide ja tseremooniade läbiviimisel üle maailma. Kuidas erinevad inimrühmad ja tavad on ühendatud läbi erisuguste juustepraktikate. Mind paelub, kuidas me oleme omavahel seotud läbi sellise

kehalise materjali, mis kannab endas nii palju erinevaid kihte ning jutustab meist palju.

Mu teosed sisaldavad ka potentsiaalset analüüsi inimese juuste kasutamise kohta jätkusuutliku tootmaterjalina. Inimjuuksed ja vill on üksteisega morfoloogiliselt, keemiliselt ja taktiliselt sarnased. Juustest lõnga ketramist ja viltimist peaks kindlasti vaatlema kui võimalust kasutada juukseid loodusliku ja biolaguneva materjalina. Juuste uuenduslik kasutamine võiks mängida suurt rolli kliimakriisi vastu võitlemisel. Samuti pakuks see ka lahenduse ulatuslikule ja globaalsele juuste jääkmaterjali tekkele.

Plaanin kindlasti juustega ka edasi töötada - materjal on lihtsalt nii palju eri võimalusi pakkuv.

On mõni materjal sinu jaoks tabu ka, midagi sellist, millega sa keelduksid töötamast?

Kohe kindlasti ei julgeks sellist piirangut endale seada, sest elu kummaliste keerdkäikude juures jõuaksin millalgi alati selle endale seatud piirini. Mulle ei tundu vähemalt praeguses

avastamise etapis ükski materjal õõvastavana või täielikult välistatuna.

Ma ei näe, et inimkeha kasutamine kunstis on midagi kummalist. Tegemine on meile just kõige omasema ja tuttava materjaliga. See, et me neid asju ebaloomulikena tõlgendame, tundub mulle kummastav. Juukseid kasutades kohtasin palju sellist šokeeritust. Ma saan sellest küll aru, vaadates ühiskondlikku normi ning seda kultuuriruumi, kus me eksisteerime. Vältitakse teemasid, mis saadavad meie keha. Näiteks nii seksuaalsust, kehavedelikke ja ka karvu - need on midagi abjektset, mida tuleb peijata ja varjata.

Kaasaegne kunst peakski ka üldsuse/korralikkuse/korra närvidel mängima ja küsima teravaid, kuid olulisi küsimusi. Nii läbi selliste tabuks peetud materjalide kui ka teemade. Ning, et sellist tüüpi teosed ei leiaks kõlapinda ainult kitsa kunstiringkonna seas, vaid oleks ka puutepunkt üldsusega.

Kunstnikuga vestles

RAE KULTUURIKESKUSE
KOGUKONNATÖÖ SPETSIALIST

TOOMAS TILK

Loe pikemat intervjuud raasonumid.ee

Rae 155 tammeallee Kurnas.

FOTO: ANDRES RAUDJALG

Rae vallas istutati 215 tamme

Sajad inimesed istutasid 9. oktoobril sügistalgute raames Rae valla kümnesse külasse ja alevikku kokku 215 tamme, Kurna park sai tammeallee.

Rae valla ja Kalevi kommivabriku ühised istutustalgud toimusid ligi

kümnes Rae külas, peamiselt said tammesid juurde külaplatsid. Kõige enam pandi noori tammeistikuid maha aga Tallinna ringtee äärses Kurna pargis, kus nüüdsest kasvab 200 meetri pikune allee 66 tammega. Allee istutajad

said endanimelise puu ja vastava tunnistuse.

Tammeistikud kinkis Rae valla üks suurim tööandja Orkla Eesti Kalevi 215. sünnipäeva puhul.

FOTO: ANDRES RAUDJALG

Golfi tee sild avatud!

13. oktoobril avasime koos kogukonnaga Golfi tee silla. Muusikalise kingituse tegi Patika küla elanik **Jaan Elgula**. Kohal olid kogukonna kõige nooremad kodanikud **Els Adely, Vanessa, Arlen, Hugo, Kennert** ja **Miko Sebastian** oma emmedega.

Silla avamisel osalesid ka Rae Golfi esindajad, kes demonstreerisid oma löögivõimsust üle uue silla.

FOTO: AARNE VESI

Mittetulundusliku tegevuse toetuste taotluste viimase vooru esitamise tähtaeg on 15. november

Projektitoetust saavad taotleda mittetulundusühingud, sihtasutused ja eraisikud. Toetus on mõeldud kultuuri-, spordi-, noorsootöö ja sotsiaaltöö projektide ellu viimiseks.

Kõige lihtsam on taotlus esitada

e-keskkonna kaudu <https://iseteenindus.rae.ee/>, võtame vastu ka paberikandjal esitatud taotlusi.

Täpsemad tingimused leiad Rae valla kodulehelt <https://www.rae.ee/toetused>.

Lisainfot mittetulundusliku tegevuse toetuse taotlemiseks võib küsida Kadri Järvelaiult. Kadri kontaktid: e-post kadri.jarvelaid@rae.ee ning telefon 605 6752.

„Seal kus lõpeb asfalt“ (Mirjam Mustonen, 2020. aasta Looduse kategooria I koht)

Rae valla fotokonkurss 2021

Parimate fotode väljaselgitamine on alanud!

Rae valla fotokonkursil võivad osaleda kõik Rae valla elanikud ning fotosid hinnatakse neljas kategoorias:

- Loodus
- Inimene
- Rae vald 155
- Vaba teema

Konkursil saab osaleda järgmistele tingimustel:

- Fotod peavad olema esitatud jpg-formaadis, igas kategooriasse võib esitada kuni 3 fotot.

- Lubatud on nii must-valged kui ka värvifotod ning heleduse, kontrasti ja värvi korrigeerimine, kadreerimine ja teravustamine.

- Lubatud ei ole elementide lisamine või eemaldamine.

- Foto juurde tuleb märkida:

- kategooria, kuhu foto esitatakse;
- foto pealkiri;
- autori nimi;
- autori kontaktandmed.

Fotograaf vastutab kõikide autoriõigustega seonduvate küsimuste

kerkimisel. Kõigi konkursile esitatud fotode autoriõigused jäävad nende autoritele, ent konkursil osalemisega antakse korraldajale õigus tasuta kasutada konkursil auhinnatud fotosid konkursi tulemuste avalikustamiseks ja Rae valla reklaamimiseks trükiväljaannetes ja internetis. Fotode kasutamisel viidatakse foto autorile.

Esitatud fotosid hindab žürii ning parimatele on auhinnad.

Fotosid saab saata kuni 16. jaanuarini 2022 e-postile fotokonkurss@rae.ee.

Rae valla juubeliraamat!

Valla 155. aastapäeva tähistamiseks annab Rae vald välja kinkeraamatu „Jüri kihelkonna kroonika aastani 1710“, mille on kokku seadnud pastor Rudolf Adam Winkler, kes oli Jüri kiriku õpetaja aastatel 1885–1901.

Raamat annab ülevaate Jüri kihelkonna piiridest, inimestest, kirikust, selle

varadest, haridusest, muust elustolust kuni Eestimaa langemiseni Vene võimu alla ning on ilus märgiline kingitus meile kõigile.

Raamat on 112 lehekülge paks. Saksa keelse käsikirja on tõlkinud Andrus Simsel ja raamatu toimetaja on Lea Arme.

Juubeliraamat jõuab Rae valla raamatukogudesse laenutamiseks detsembris.

Suurpere, eestkostepere ja puudega lapse vanema jõulutoetus

Tuletame meelde, et jõulutoetuse taotlust on võimalik esitada ajavahemikul 1. november kuni 1. detsember e-teeninduses (valla kodulehelt E-teenused) või paberikandjal Rae vallavalitsuses kohapeal. Toetust makstakse perele, kus mõlemad vanemad on rahvastikuregistri andmetel Rae valla elanikud. Toetus

makstakse välja detsembrikuus. Toetuse suurus on 100 eurot.

Toetust on võimalik taotleda:

- perel, kus kasvab vähemalt neli alaealist last;
- eestkostjal, kes kasvatab vanemliku hoolitsuseta jäänud last;
- perel, kus kasvab puudega laps.

Juhul, kui peres kasvab vähemalt neli alaealist last ja nende hulgas puudega ja/või vanemliku hoolitsuseta laps, makstakse toetust kahekordses piirmääras.

Juhime veelkord tähelepanu, et peale 1. detsembrit taotlusi vastu ei võeta.

Rae valla spordi- ja rahvatervise spetsialist Tauri Roots käib tihti Tallinnast Jürisse tööle jalgrattaga.

FOTO: ANDRES KALVIK

Edaspidi suunab Rae vald spordile ja rahvatervisele veel rohkem tähelepanu!

Eesti sportlikem omavalitsus saavutatuga ei rahuldu, soovides tõsta spordi- ja rahvaterviseiga seonduva uuele tasemele. Teadlikku lähenemist aitab nii noorte kui ka eakate hulgas kujundada pool aastat ametis olnud spordi- ja rahvatervise spetsialist Tauri Roots.

ANDRES KALVIK

Esmalt palun rääkige lühidalt endast! Milline on Teie taust, kus olete varem töötanud ja kuidas jõudsite Rae valda?

Olen Viimsis üles kasvanud. Noorena keskendusin hüppealadele, aga kuna kergejõustiku viljelemine oma kodukohas polnud kuigi lihtne ja nõudis suurt ajakulu transpordiks, siis pakuti võimalust omandada keskharidus Audentese Spordikoolis. Pärast gümnaasiumi lõpetamist omandasin kehakultuuri erialal bakalaureuse- ja magistrikraadi ning mõne aja möö-

dudes sain magistrikraadi ka tervishoiutehnoloogias. Seejärel olin seotud IT-sektoriga, viimaseks ametiks oli Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuse IT projektijuht.

Mulle meeldib olla liikumises ja end pidevalt arendada. Nooremana pidin valima, kas panustada tööalasel spordi- või tehnoloogiavaldkonda. Sport ja rahvatervis tundusid hinge lähedasemad. Õpingute ajal huvitas mind väga taastumise ja ennetusega seonduv, osalesin sel teemal erinevatel koolitustel nii Eestis kui ka välismaal. Rae valda jõudsin nii, et otsiti spordivaldkonna eestvedajat ning

minu jaoks oli see võimalus panustada veelgi lähemalt rahvatervisesse ja heaolusse, mis on mulle südamelähedane teema.

Vallavalitsuse kodulehe andmetel on Teie tööülesanneteks spordi- ja rahvatervisealase töö koordineerimine, koostöö spordiasutuste ja -organisatsioonidega, spordiprojektide menetlemine ning parimate sportlaste tunnustamine. Alustame algusest. Eestis liigub regulaarselt vaid kuni 45% inimestest vähemalt pool tundi kaks korda nädalas, samal ajal kui Põhjamaades on vastav näitaja 70% juures. Milline on vastav näitaja Rae valla elanike hulgas?

Tervise Arengu Instituudis on olemas sellekohane statistika Põhja-Eesti kohta (kaks või enam korda nädalas vähemalt poole tunni vältel spordib 43,9% 16–64-aastastest elanikest), kuid see ei anna minu hinnangul adekvaatselt pilti Rae valla kohta. Meil on praegu käimas Rae valla elanike hulgas täiskasvanud elanikkonna tervise ning heaolu uuring, mis annab meile parema ülevaate oma inimeste tänasest olukorrast ning infot seeläbi ka planeerida tegevusi, et elanike tervislikke eluviise toetada. Vastuseid ootame 29. novembrini ja selle põhjal saame hakata kujundama edasise tegevusi. Sarnane küsitlus on plaanis läbi viia ka laste ja koolinoortega tegelevate inimeste seas.

Maailma terviseorganisatsiooni 2015. aastal tehtud prognoosi kohaselt on 2025. aastaks 62% Eesti elanikest ülekaalulised ning umbes kolmandik elanikkonnast rasvunud. On Teil välja pakkuda retsept, et meiega nii kehvasti ei läheks?

Siiralt loodan, et Rae vallas ei lähe nii kehvasti ning meie elanikel oleksid võimalused olla terved ja sportlikud. Tähelepanu tuleb pöörata tervele elukaarele ehk beebidest eakateni. Rae valla põhjaosas on sportimisvõimalused väga head, järgnevatel aastatel üritame senisest enam panustada ka lõunapiirkonda. Pean Rae valda ja meie elanikke väga sportlikeks, kuid teadlik lähenemine aitab valdkonna arengule kindlasti kaasa. Soovin rõhutada, et pelgalt liikumisvõimaluste loomine ei

pane inimesi sportima, olulisel kohal on ka mõtteviis.

Istumine on uus suitsetamine - niimoodi räägitakse 2021. aastal. Kui suurem osa tööst toimub arvutite taga, siis on see vist paratamatus. Samal ajal trükkida ja liikuda on keeruline.

Uute mugavuste loomisel peame arvestama tagajärgedega, kuid sellest on räägitud vähemalt viimased 20 aastat. Mingil määral tuleb selle uue normaalsusega leppida. Teadlikud ettevõtted on huvitatud, et töötajad oleksid ka füüsiliselt heas vormis ning pööravad inimeste liikumisele tähelepanu, korraldades ühiseid treeninguid või osalemisi rahvaspordiüritustel. Aktiivsele eluviisile aitab kaasa ka paindlik töögraafik - treeningu võib endale parasjagu sobival ajal ära teha. Ka arvuti taga on võimalik muuta oma töökeskkond tervisesõbralikumaks, kasutades ortopeedilist tooli, seisulauda, õigel kõrgusel arvutiekraani ja piisavat valgust.

Lisaks võib kiire elutempo juures päevase liikumisnormi lühikeste lõikude kaupa ära jagada.

Rae valla mängude ladus korraldus ja suur osavõtjate arv on pärvinud üle-eestilist tähelepanu. Kõige pisedamad saavad end proovile panna Jüri- ja Põlva orienteerumisel ning erinevaid rahvaspordiüritusi toimub vallas aastaringelt. Millised on Teie mõtted spordiürituste osas?

Tõepoolest, Rae valla mängude osas on hakkama saanud millegi erakordsega. See on omakorda kaasa toonud positiivse väljakutse: kuidas tagada järjest suureneva osalejate arvu tingimustes kvaliteetne korraldus ja osalemisrõõm. Sama kehtib ka Jüri- ja Põlva orienteerumise kohta. Rahvaspordiürituste osas on praegu keeruline aeg, COVID-19 tingimustes panustatakse rohkem individuaalaladele. Üle-eestilist spordikalendrit vaadates on rahvaspordiüritustest pigem kerge üleüldiselt ja selle valguses võiks kaaluda mõne olemasoleva võistluse Rae valda toomist.

Üheks tingimuseks võiks olla, et üritusest saaksid osa võtta nii lapsed kui ka eakad.

Rae vald on omavalitsuste suve- ja talimängude tulemuste põhjal Eesti sportlikem omavalitsus. Mis on edu taga ja kuidas seda ära kasutada?

Oleme elanikkonna keskmist vanust arvestades kõige noorem omavalitsus. Nooremad inimesed on üldjuhul sportlikumad ja kui lisame siia ka head tingimused, siis on meil tugev vundament olemas. Omavalitsuste mängude silmas pidades on oluline sportlikud inimesed üles leida ja veenda neid kodukanti esindama. Ühise eesmärgi nimel pingutamine suurendab kogukonnatunnet.

Käesoleval hooajal osaleb meistriliigas Rae valla võrkpallinaiskond. Kas me ei peaks ambitsiooni suurendama? Näiteks Teie lapsepõlvkodus Viimsis on meistriliiga tasemel korvpallimeeskond, Eesti parim saaljalgpallimeeskond ja Esiliiga B-tasemel kaasa tegev jalgpallimeeskond ning Rae vallast väiksema rahvaarvuga Põlvas osaleb käsipallimeeskond stabiilselt eurosarjas.

Rae vallas on eraldi meede esindusvõistkonna toetamiseks. Viimsi on spordielu arengus meist paar sammu ees, sest seal on erinevatesse aladesse teadlikult kauem panustatud. Noorte järelkasvu arvestades on Rae vallas jalg-, korv- ja võrkpallis päris hea seis. Tuleb anda aega neil täisikka jõuda.

Kokkuvõtteks - kas olete enda tegevuse numbriliselt eesmärgistanud ehk milliseid muutusi ootate 1-2 aasta perspektiivis?

Kindlasti elavdavad Rae valla spordielu 2023. aastal Jüri- ja Põlva täismõõtmetes staadion, riigigümnaasiumi juurde rajatav spordihoone ja sulgpallikeskus. Kui lisada siia ka kergliiklusteede ja terviseradade ehitamine, siis taristu poole pealt oleme väga heas seisus. Jäeb vaid üle loota, et need leiavad kohalike elanike poolt aktiivset kasutust.

“ Oleme elanikkonna keskmist vanust arvestades kõige noorem omavalitsus.

Mariliis Kalinina: tipptasemel elu

Noorte tunnustuskonkursil Hea Eeskju finaali jõudnud Rae valla elanik Mariliis Kalinina jõuab palju. Erakordselt palju. Õppida korraga kahes Tallinna eliitkoolis, juhtida Rae valla noortevoalikogu, korraldada üritusi ning leida selle kõrvalt aega ka sportimiseks ja sõprade jaoks. Selleks on vaja tugevat selgroogu ja vaimutugevust, aga ka oskust ühistranspordis koolitükke teha.

ANDRES KALVIK

Noorte tunnustuskonkursile Hea Eeskju esitamine tuli Sulle suure üllatusena. Kas oled saanud teada, kes taotluse saatis?

Ma pole tõesti teadlik, kes mu kandidatuuri sinna esitas. Kindlasti saadab seda teadmist sisemine tänu märkajale. Omamoodi hea tunne, et noorte tegemisi märgatakse, tunnustatakse ning julgustatakse edasi toimetama. See annab motivatsiooni ja jõudu edasi toimetada.

Kuidas konkursi finalistide hulka jõudmine Sinu elu muutis?

Heameel ja üllatus on tõesti, et finaali pääsesin. Samas tahaks uskuda,

“ Olles ise muusikaga seotud ja Jüri Gümnaasiumis õppinud, leian, et noortel napib võimalusi enda loomingut esitada, välja arvatud ehk muusikakooli kohustuslik esinemispraktika.

et inimesena olen ikka endine. Konkursiga seoses olen andnud mõned intervjuud, pälvinud tunnustuse kooli poolt, saanud õnnitlusi pereliikmetelt ning ohtralt õlale patsutusi lähematelt sõpradelt ja tuttavatelt.

elamiseks peab julgema riskida!

Mariliis Kalinina ei tee saladust, et mõne aasta pärast on tal plaanis ka välismaale õppima minna. Üheks meelisriigiks on Jaapan.

FOTO: ANDRES KALVIK

Sisemiselt oli see kinnitus, et tuleb julgelt ringi vaadata, võimaluste piires sekkuda, käivitada protsesse ning et muutused läbi projektide ja teiste sarnaste tegevuste on võimalikud, kui vaid ise seda tahad. Finalist olla on uhke tunne, aga tean ka seda, et ilma lähedaste ja vallas tegutsevate heade inimeste toetuseta seda poleks toimunud. Aitäh kõigile, kes on toetanud kõiki minu tegemisi nende aastate jooksul ja sellel teekonnal!

Oled alates käesolevast aastast Rae valla noortevolikogu president. Milliseid algatusi olete teinud ja kas need on leidnud toetust ka nn suures vallavolikogus?

Üks suurim ettevõtmine, mille olen enda mandaadi ajal teinud, on õpilasvahetuse määrus, kus stipendiumiga toetatakse 14-19aastaseid üldhariduskooli või kutseõppeasutuse tasemeõppes õppivaid õpilasi välismaal vahetusõppes osalemaks. Stipendiumi suurus ühele õpilasele on kuni 800 eurot üheks õppepolaastaks või kuni 1600 eurot õppeaastaks.

Tõuke selleks protsessiks andis minu öde, kes oli just minemas rahaliselt koormavale vahetusaastale Suurbritannias. Pere otsis toetust kõikvõimalikest allikatest. Nii sai pöördutud ka Rae vallavalitsuse poole. Tol hetkel ei olnud vallas sellist toetust ette nähtud. Asusin läbirääkimistele ja lahenduse otsingule. Inspiratsiooni sain ka Mark Võrklaevalt, kes innustas antud projekti julgelt ette võtma. Lõpptulemusena moodustati täiesti uus määrus, millega toetatakse rahaliselt noori, kes soovivad minna ennast täiendama vahetusaastale välismaal.

Noortevolikogu esimehena on minu eesmärk volikogus kaasarákimine, kogukonnas esile tulnud murede ja probleemide südameasjaks võtmine, sihipärane tegevuste kaardistamine ning tulemustele orienteeritud tegutsemine. Mõtteid on mitmeid ja minna on veel pikalt.

Sinu kõige värskem tegevus on seotud teenusdisaini loomisega, olles grupi üheks juhtfiguuriks koos kolme teise aktiivse noorega. Mida see projekt endast kujutab?

Projekt ise kasvas välja mentori Kädi Kuhlapi ettepanekust noortevolikogule, et võiksime oma oskused proovile panna ja osaleda Eesti Noortehenduste Liidu teenusdisaini projektis. Projekt kestis mitu kuud ja selle ülesandeks oli luua vallale oluline teenus, üritus vms.

Noortevolikogu juhina leidsin, et meil on vallas palju noori andekaid artiste, kes võiksid saada võimaluse ennast tutvustada ning saada kogemust enda muusika levitamiseks, pakkudes seeläbi vajalikku meelelahutust noortele. Ja seda põhjusel, et maailmas on

tekkinud olukord, kus inimeste omavaheline suhtlus on järsult ja pikaajaliselt takistatud. Soovisin muuta olukorda ning anda võimalus noortele artistidele ja peolistele sotsialiseeruda ning luua midagi täiesti uut, värsket suhtlusvormi Rae vallas.

Nii sündis Jüri Rannafest Vaskjala veehoidlas, kus osales umbes 300 Rae valla noort. Artistidest olid esindatud suuremalt jaolt meie andekad ja üliägedad noored muusikud, nagu näiteks Berit ja Vova, Leis ja Godjako, SHLATT\$, DJ Classix. Kaasasime ka noorte õpilasfirmasid oma toodete tutvustamiseks ja turundamiseks. Suureks abiks oli sponsorite tugi (Orkla, Itaaliapitsa) ning Rae vald ja noortevolikogu toimekad liikmed. See oli esmakordne suur ja tasuta avalik üritus noortele. Vaikselt loodan, et üritus saab jätku ning sellest kujuneb igasuvine noorte kohtumispaik.

Noortevolikogu liikmed löövad aktiivselt kaasa ka ürituste korraldamisel. Juba oli jutuks, et läinud suvel viisite läbi Jüri Rannafesti, kus noortel oli võimalus üles astuda. Kui palju on Rae vallas uusi nublusi ja liislemisalusi?

Usun, et selleks on Rae vallas suur potentsiaal. Siin toetatakse läbi erinevate projektide noorte loometegevust, vajaka jääb aga esinemisvõimalustest. Meil on tohutult palju andekaid artiste ja üllahedaid loovaid inimesi. Seda kinnitab ka Jüri Rannafest ning seal osalenud muusikud.

Olles ise muusikaga seotud ja Jüri Gümnaasiumis õppinud, leian, et noortel napib võimalusi enda loomingu esitada, välja arvatud ehk muusikakooli kohustuslik esinemispraktika. Noored mängivad iseseisvalt kodus instrumenti ja esitavad oma komponeeritud laule ning võib-olla need isegi jõuavad sotsiaalmeediakanalitesse. Aga see on ka kõik ja kehtib vaid julgemate interpretide puhul.

Varju jäävad veidi tagasihoidlikumad, kuid siiski tunnustust ja ärakuulamist väärt muusikud. Usun, et olukord on muutumas, kui suudame luua

◁ võimalused esinemisteks erinevates formaatides ja noori julgustada.

Minu sõnum noortele on: et elada tiptasemel elu, peate julgema riskida. Peate astuma vastu uutele väljakutsetele ja ronima uutele mägedele. Et jätta oma jälg maailma, peate seisma kohas, kus te pole kunagi varem olnud ning käinud. Teil peab olema julgust väljakutsete poole pürgida, sest kogu elu on üks eksperiment.

Mida rohkem katsetusi elu jooksul teha, seda julgem enda ettevõtmistes oled. Iga inimene on staar ning oma hirmudele tuleb vastu astuda. Inimesed unistavad, kuid nad ei julge riskida, sest kartus läbikukkumise ees on suur. Kõik unistused on võimalikud - kes ei riski, see šampust ei joo.

Sa oled erakordne noor inimene, omandades haridust korraga kahes koolis: Gustav Adolfi Gümnaasiumis (12. klassis) ja Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakooli põhiõppes viiuli erialal. Miks oled endale nii suured väljakutsed võtnud?

Mulle tõesti meeldivad väljakutsed ning pean tõdema, et ükski päev ei ole mul igav ega sarnane teisega. Valisin Gustav Adolfi Gümnaasiumi, kuna see kool oli mu unistustes juba põhikoolis. Maja kujundus ning õpitase on super ning väiksena pidasin seda Sigatüü-kaks. Olin tohutu Harry Potteri fänn ning seepärast oli see kool minu esimene valik, kui gümnaasiumisse minneku valikuid pidin tegema.

Pea tunnistama, et loomult olen gümnaasistina alalhoidlik, aukartus püsib hinges põhjusel, et GAGis õppides näen palju andekaid õppureid ja toetavaid õpetajaid. Samas väljastpoolt tulnuna on raske sõprussideid luua ning kuna minu klassis on 39 õpilast, siis nad väga ei tea minu tegemistest midagi. Pea mainima, et on uhke tunne õppida selles pika ajaloo koolis. See annab jõudu edasi minna.

Samas ma ei kujutaks elu ette ilma muusika ja Otsa koolita, kuna muusikud on täiesti teisest maailmast ning ma armastan seda maailma ja neid inimesi. Mulle meeldib olla avatud ja uudishimulik ning minu eesmärk on öelda minu eesavanevatele võimalus-tele „jah“.

“ Minu päev lõpeb õhtul veidi enne „Aktuaalse kaamera“ uudiseid. See kõik on võimalik vaid tänu heale ajaplaneerimisele ja võimele õppida ühistranspordis.

Palun kirjelda oma nädalakava, et kuidas üldse on võimalik kahes koolis korraga õppida!

Hommikust lõunani õpin GAGis ja seejärel ruttan Otsa kooli. Kuna osad õppeained kattuvad, siis ma ei pea Otsa koolis näiteks matemaatikat, keemiat ja füüsikat õppima.

Minu päev lõpeb õhtul veidi enne „Aktuaalse kaamera“ uudiseid. See kõik on võimalik vaid tänu heale ajaplaneerimisele ja võimele õppida ühistranspordis. Harjutamised ja õppetöö jätkuvad õhtutundidel. Ja kui hästi läheb, saan enne südaööd magama. Nädalavahetustel harjutan viulit ja klaverit, teen volikogutööd ja kirjutatan projekte.

Tõsi, mul on küll toimekad päevad ja nädalavahetused, aga teisiti ma seda kõike ette ei suudaks kujutada. Päevad on täis põnevust ja toimekust. Lisaks hoiab uudsus üleval uudishimu ja entusiasmi.

Peale selle on Sul veel hobisid.

Üheks suuremaks kireks on muusika ning seetõttu alustasin viiulioõpinguid Otsa kooli põhiõppes. Vabal ajal meeldib mulle sõbrannadega jalgatamas käia, visata kossupalli ning harastada terviserajal jooksmist. Samuti on mul suur kirk raamatute lugemise vastu ning leian, et see on laiendanud minu silmaringi.

Kui mingil perioodil tekib ajaline võimalus, siis väga soovin jätkata rahvatantsuga. Nimelt põhikoolis sain rahvatantsupisiku ning üheksa aastat sellega tegeledes on jätnud igatsuse taaskord naasta rahvatantsukingade juurde.

Pea ka mainima, et mulle pakub väga suurt huvi keemia. GAGis on

minu keemiaõpetaja väga auväärne naine, kes on tekitanud veelgi suurema tungi õppida ainet ning avastada keemia põhitõdesid süvendatumalt.

Mõnel tegusal noorel tekkis intervjuud lugedes kindlasti küsimus, et kuidas on võimalik Rae valla noortevolikoguga liituda?

Kõik huvilised on oodatud. Meiega saab ühendust võtta Instagrami ja Facebooki (@raenoortev) vahendusel. Oleme seal aktiivsed ning võtame noortega kindlasti ühendust. Noortevolikoguga saab esialgu liituda vabaliikmena. See tähendab, et on võimalus osaleda kõikidel üritustel, ent puudub hääletamisõigus otsuste tegemisel. Täisliikmeks saamiseks tuleb kandideerida. Näiteks on praegu hääletamisõigus neil täisliikmetel, kes on selleks saanud 2-aastase mandaadi (perioodil 2020-2022). Järgmised valimised toimuvad 2022. aasta oktoobris.

Millised on noortevolikogu järgmised suuremad ettevõtmised?

Meie kõige uuem algatus on lähiperioodil teha Rae vallas korda majadevahelised korvpalliplatsid. Leian, et tuleb soodustada noorte tegevusi välitingimustes. Igasugune liikumine mõjub positiivselt õpitulemustele ning soodustab sotsiaalset suhtlust, lisaks toetab aktiivne pallimäng üldist kehalist toonust, parandab koordinatsiooni jne. Vähem ekraaniaega, rohkem liikumist ja taaskohtumisi, positiivseid suhteid ning võib-olla uusi põnevaid kontakte - see kõik on oluline investering tervise heaks. Lisaks soovime tõsta noorte teadlikkust poliitika ja volikogu töö vastu. Järgmisel aastal on ees ootamas üks veel suurem ja laiahaardelisem festival, mida noortevolikogu korraldab. Aga selle jätan praegu saladuseks, kuna projekt on väga uus.

“ Mulle tõesti meeldivad väljakutsed ning pean tõdema, et ükski päev ei ole mul igav ega sarnane teisega.

Rae valda kerkib maailmatasemel sulgpallihall

Järgmise aasta suvel saab Rae vallas sulgpalli mängida tingimustes, mille sarnaseid lähiriikides ei leidu. Plaanide kohaselt valmib augustis Jüris 16 väljakuga Lenne sulgpallikeskus, mis on projekti eestvedaja Kristo Kasela sõnul moodsaim Põhja- ja Baltimaades.

MTÜ Tondiraba Sulgpallikooli ja Tondiraba Sulgpalliklubi juhina tegevseva Kasela sõnul hakkas ta laienemisplaane mõlgutama juba neli ja pool aastat tagasi. „Lasnamäel on meie kasutada kaheksa väljakuga hall, kuid paljud huvilised on ruumipuudusel ukse taha jäänud,“ selgitab Kasela. „Hakkasin otsima investorit, kes võiks minu ideele öla alla panna. Lenne juht on aktiivne harrastaja ja suur sulgpalli toetaja ning ta oli nõus finantseerimisel appi tulema.“

Sobivat kinnistut otsiti esmalt Tallinnast, kuid jõukohase hinnaklassi ja asukohaga krunti ei leitud. Paari aasta möödudes pöörati pilgud Rae valda ning nüüdseks on Jüris tulevase riigigümnaasiumi ja Circle K tankla vahele jääval krundil ka kopp maasse löödud.

„Jüri on Tallinnale piisavalt lähedal ja Rae valla kasuks räägib ka noorte perede suur hulk. Elanike keskmine vanus on 34 ja see tähendab, et potentsiaalseid mängijaid peaks piisavalt olema. Kuuldavasti läheb Peetri tenniskeskusele hästi ja küll jagub harrastajaid ka meile,“ arutleb Kasela.

Vundament on juba valmis ja novembri lõpuks peaksid kohale jõudma ka metallkonstruktsioonid ning siis saab halli püstitamiseks alustada. 3300 ruutmeetri suuruses ja 10,5 meetri kõrguses keskus on lisaks väljakutele ja riietusruumidele veel sooendusala, klubiruum, sulgpallivarustuse pood, toitlustusvõimalus, saun ning mängutuba lastele.

„Minu teada Põhja- ja Baltimaades teist nii moodsat halli ei ole. Oleme kokku leppinud, et valgustuse, ventilatsiooni ja põranda osas me kvaliteedis järeleandmisi ei tee. See teeb projekti mõnevõrra kallimaks, kuid soovime mängijatele pakkuda vaid parimat,“ kinnitab Kasela.

4,6 miljonit eurot maksva kesku- se põhirentnikuks saavad Tondiraba

Sulgpallikool ja Tondiraba Sulgpalliklubi, mis pakuvad treenimisvõimalusi nii lastele kui ka täiskasvanutele. Lastele hakkab mänguoskusi õpetama meie esinumber, neljal suveolümpial Eestit esindanud Raul Must. „Näiteks 4-7aastaste laste treenimisel kasutame Rootsisis väljatöötatud programmi,“ täpsustab Kasela.

Rae Spordikeskuse projektijuht ja Rae valla mängude peakorraldaja **Indrek Raig** tunneb head meelt, et ainulaadne sulgpallikeskus just Rae valda ehitatakse. „Selline sulgpallikeskus meie vallas on väga kõva sõna! Rae vallas on noorte sulgpallitreeningutega viimastel aastatel tõsiselt tegeletud ja ka täiskasvanute hulgas võidab ala järjest rohkem populaarsust. Julgen öelda, et uuest hallist ja Rae vallast kujuneb tulevikus Eesti sulgpallikeskus. Kui lisame siia konteksti veel ka paari aasta pärast Jürisse tuleva täismõõtmetes tribüüniga staadioni ja uue riigigümnaasiumi koos spordihoonega, siis on meil varsti Eesti parimate sportimisvõimalustega omavalitsus,“ räägib Raig.

ANDRES KALVIK

Spordiklubi Fortuna meeskond Egeri MK-I.

Egeri maailmakarikaetapp lestaujumises oli spordiklubile Fortuna väga edukas

Johanna ja Maiki 100 m.

Egeri maailmakarikaetapp lestaujumises toimus 8.-10. oktoobril Egeri linnas Ungaris. Esimesel päeval toimusid treeningud ja kahel teisel võistlused. Eestit esindas spordiklubist Fortuna 13 sportlast, kellest kümme – Johanna Johanson, Ann Ly Maiki Parts, Elisabeth Vahtras, Teele Nappus, Angelika Izosina, Kreete Maalust, Anna Vösokovski, Gregory Kibus, Georg Veevo ja Rassel Pihlak – elavad või trennivad Rae vallas.

Esimesel võistluspäeval püstitati 2 Eesti rekordit ja võideti 7 medalit

50 meetri sukeldumises tegi võimsa tagasituleku Johanna Johanson, kes võitis naiste arvestuses 2 koha ajaga 17.47, klubi rekordist jäi Johannal puudu 0.03 sekundit. Enne seda tulemust oli Johannal pikk tagasitulek oma tasemele peale 2019. aastal toimunud jalaoperatsiooni. „Läksin ujuma üle oma 2018. aasta rekordit ja lootsin aega 17,5. Nähes finišis oma uut rekordit, olin väga-väga õnnelik,“ ütles Johanna Johanson.

800 meetri lestaujumises võitis esimese koha Angelika Izosina uue Eesti noorte rekordiga 7.23.47. Eelmine rekord kuulus samuti Angelikale. 400 meetri akvalangi ujumises näitas tugevat ujumist Ann Ly Maiki Parts, kes saavutas 2. koha uue isikliku rekordiga. 4 x 50 segateateujumises saavutati 3. koht, meeskonnas ujusid Georg Veevo, Gregory Kibus, Johanna Johanson ja Teele Nappus. 400 meetri *bifin* stardis parandas Maiki oma tulemust ja võitis 3. koha uue Eesti rekordiga 4.10.21.

Mõnikümmend minutit hiljem oli Maiki stardis 100 meetri akvalangiujumises koos Johanna Johansoniga. Jõudes taastuda 400 meetrist, ujus Maiki ülivõimsa ajaga 39.48 ennast maailmakarikaetapil esikohale, Johanna Johanson saavutas samal ajal ajaga 40.45 3. koha. „Ujusin kaks põhidistantsi järjest väikese taastumisvahemikuga ning mõlemas suutsin ennast ületada. Olen saanud tulemusel väga rahul,“ kommenteeris Ann Ly Maiki Parts.

Viimasel võistluspäeval ujus Angelika Izosina 400 SFis suurepärase aja 3.31.09 ja võitis tüdrukute arvestuses esikoha.

Teateujumises 4 x 100 SF saavutas nii meie naiskond kui ka meeskond 3. koha.

Treener Vladimir Kunitsõn jäi saanud tulemustega väga rahule, kuid mainis, et mõnel alal jäi hing natuke kripeldama, kuid tehakse tööd ja valmistatakse juba edasi Eesti meistri-võistlusteks, mis toimuvad novembri lõpus.

Kahe päeva kokkuvõttes saavutas spordiklubi Fortuna 37 võistkonna seas 2. koha.

Ootame Rae valla esindusvõistkonna toetuste taotlusi

Rae valla esindusvõistkonna toetust võivad taotleda Rae vallas tegutsevad spordiklubid, mis tegelevad võistkonnaaladega, mida Rae Huvialakooli spordiosakonnas arendatakse ehk jalgpall, korvpall ja võrkpall. Toetust saavad taotleda meistri- ja esiliigas osalevad mees- ja naiskonnad.

Taotlusi ootame kuni 1. detsembrini 2021 (k.a). Lisainfo <https://www.rae.ee/en/rae-valla-esindusmeeskonna-toetus>.

Oulisemad tingimused toetuse taotlemiseks:

- Spordiklubi on registreeritud Rae valda ning on siin tegutsenud viimased 24 kuud.
- Esindusvõistkonna nimes peab ole-

ma kasutatud sõna „Rae“ või Rae vallas asuva aleviku nime.

- Spordiklubi on Eesti Olümpiakomitee liikmeks oleva spordialaliidu või -föderatsiooni liige.

- Spordiklubi tegutseb Rae vallas harastus-võistlusspordi arendamisega ning osaleb üleriigilistel tiitlivõistlustel.

Toetuse taotlemisel peab omaosalus olema 50% projekti kogumaksumusest.

Tutvu täpsemate nõuetega spordiklubile ja treeneritele taotluse esitamiseks Rae valla esindusvõistkonnale toetuse andmise korraga <https://www.riigiteataja.ee/akt/420112020025>.

Rae valla parimad spordis

Eesti kõige sportlikum vald 2021. aastal on Rae vald! Märkamaks meie parimaid sportlasi, võistkondi, treenereid ja eestvedajaid, on alanud taotluste vastuvõtt Rae valla 2021. aasta tublimade sportlaste tunnustamiseks.

Taotlusi ootame kuni 15. jaanuarini 2022 (k.a) e-keskkonna kaudu <https://iseteenindus.rae.ee/>.

Ootame taotlusi, kes on saavutanud tulemuse või tulemusi:

- Eesti omavalitsuste tali- ja suvemängude I-III koht (Rae valda esindanud sportlane ja võistkond);
- Eesti noorte ja täiskasvanute meistrivõistluste I-III koht;
- Harju maakonna noorte ja täiskas-

vanute meistrivõistluste I koht;

- TV-10 olümpiastarti vabariiklikus finaalis Rae valla kooli esindanud õpilane I-III koht;
- silmapaistvad tulemused rahvusvahelisel võistlusel.

Parimad sportlased ja võistkonnad saavad kutse tänuüritusele ning heade tulemuste eest on ette nähtud ka rahalised kingitused.

Täpsem info Rae valla kodulehel alajaotuses Kultuur ja sport - Sport - Sportlaste tunnustamine.

Kellele ja milliste tulemuste eest on rahalised kingitused ettenähtud, saad tutvuda siin <https://www.riigiteataja.ee/akt/426062018046>.

Spordi- ja huvitegevuse kuluhüvitis

Palume esitada spordi- ja huvitegevuse kuluhüvitise taotlused jooksvalt kalendariaasta jooksul, kui treeningtasu ja/või huviringi osalustasu on makstud 2021. aasta eest 360 eurot.

Hüvitame kuni 50% tehtud kulu- tustest, kuid mitte rohkem kui kehtestatud piirmäär. 2021. aastal on spordi- ja huvitegevuse kuluhüvitise piirmäär lapse kohta kokku 180 eurot, nelja- ja enamalapselistel peredel 225 eurot lapse kohta.

Hüvitist ei maksta Rae valla allasu-

tuste spordi- ja huviringide osalustasu kompenseerimiseks.

Kui spordi- ja/või huviringide kuu- tasud on väiksemad, palume esitada taotlused kohe peale detsembri arve tasumist. 2021. aasta eest on viimane taotluste esitamise tähtaeg 15.01.2022.

Spordi- ja huvitegevuse toetuse taotlusi saab esitada <https://iseteenindus.rae.ee/>.

Toetuse andmise kord ja täpsem info <https://www.rae.ee/toetused>.

Kindel keeglikäsi tõi võidu petankis

Esmakordselt toimus petank endisesse Harku naistevanglasse rajatud sisehallis.

ANDRES KALVIK

Rae valla mängude teise ala, petanki võitis võistkond 4Fun, kes alistas finaalis Pipelife'i võistkonna 13:6. Samad tiimid olid vastamisi ka eelringis ja siis pälvis nabi 13:12 võidu Pipelife.

Varasematel aastatel petankis esikolmikusse jõudnud 4Fun võistkonnana (kandis eelmisel hooajal nime Rae veteranid) eest tegid kaasa **Agnes Pilmiste** ning **Kalev** ja **Siim Pukk**. Nimeetatud trio võitu võib pidada eriliseks, sest mehed on seni petankikuuli kätte võtnud kord aastas ja Agnesel oli see esimene kord ala proovida.

„Olime sunnitud viimasel hetkel naisvõistlejat vahetama. Tegime Agnesele vahetult enne võistlust kiirkoolituse ja temast oli suur abi,“ lausub Kalev Pukk. „Mängime kolmekesi aktiivselt keeglit ja usun, et just seetõttu olime edukad ka petankis. Keeglikäsi on kindel käsi.“

Petank on ainus ala, mis on mängude programmi kuulunud algusest peale, kuid seekord toimus mõõduvõtt erilistes tingimustes - endisesse Harku naistevanglasse ehitatud petankihallis. Kalev Puki sõnul suutsid nad sisetuningustega kiiresti kohaneda.

„Õues on võimalus täpsemini kuuli suunata, sest pinnas on pehmem ja ühtlasema struktuuriga. Sisehallis oli õnnel suurem osatähtsus, sest pinnases leidis üksikuid suuremaid kivike-

4Fun võistkond: keskel Agnes Pilmiste ning tema kõrval Kalev ja Siim Pukk.

si ja pörge oli ebaühtlasem,“ selgitas Kalev Pukk.

Pipelife'i esindaja **Raimo Einbergi** sõnul kuulusid võistkonda kogemustega mängijad ja koht esikolmikus oli selge eesmärk. „Oleme varasemalt koos mänginud ja petank on meile tuttav spordiala,“ ütles Einberg. „Eelmine hooaeg jäi meil COVID-19 pandeemia tõttu vahele, kuid seekord tahame hooaja kokkuvõttes ettevõtete hulgas esikolmikusse jõuda.“

Petankis saavutas kolmanda koha Orkla Eesti, sarja kokkuvõttes jätkab üldliidrina Karla küla. Rae valla mängude programmi järgmine ala on keegel, mis toimub 21. novembril Rae Keeglis ning esimest korda mängitakse segatandemi formaadis. See tähendab,

et võistkonnasiseselt viskavad mees ja naine paaris kokku 50 viset. Paremusjärjestus selgitatakse kolme paari kohapunktide summana.

TULEMUSED

Üldarvestus: 1. Karla küla 103,2 punkti, 2. 4Fun 98,4, 3. Lagedi Sport 93,6, 4. Jyrto 91,2, 5. Willenbrock Baltic 88,8, 6. Team Järveküla&sõbrad 78

Ettevõtted: 1. Willenbrock Baltic 88,8, 2. Tallinna Vangla 68,4, 3. Rehnut 68,4

Külad: 1. Karla küla 103,2, 2. Oda tee terad (Järveküla) 69,6, 3. Patika 60

Kütteperiood toob kaasa korstnaist tõusvad suitsusambad.

FOTO: AVE HUUGEN

Prügi põletamine saastab õhku ja ohustab inimeste tervist

DAGMAR UNDRITS

KESKKONNAAMETI VÄLISÕHU
PEASPETSIALIST

Sügis toob kaasa jahedad ilmad ja koos sellega kütteperioodi alguse. Sooja saamiseks tehakse kodustes küttekolletes tuld ning mõnes majapidamises visatakse lisaks küttepuudele ahju ka jäätmeid. Nii aga teha ei tohi, sest olmejäätmete põletamine saastab õhku.

Kodusesse küttekoldesse, olgu see siis kamin, pliit, ahi või katel, sobib ainult puhas kuiv puit. Selline küttematerjal põleb kõrgemal temperatuuril ning tekitab vähem tuhka ja lenduvaid saasteaineid. Tulehakatuseks sobib üksnes kiletamata papp või paber.

Sobimatu küttematerjali - niiske või töödeldud puidu või lausa jäätmete - põletamisel tekivad tervisele ohtlikud peened osakesed ja vingugaas. Plastjäätmete põletamisel lenduvad aga eriti mürgised saasteained (nt dioksiinid ja furaanid), mis võivad põhjustada vähktõbe, väärarenguid ja arengupeetust. Korstna kaudu õhku lendunud saasteained langevad maapinnale ning vette, kust need omakorda liiguvad edasi toidulauale, kui sööme oma aias kasvatatud saadusi.

Dioksiinid on silmale nähtamatud ja nende mõju inimese tervisele ei avaldu kohe. Võib minna aastaid, enne

kui haigusnähud ilmnevad. Peale välisõhu jõuavad saasteained ka siseõhku, suuremas koguses näiteks siis, kui pikka aega kütmata ahi või pliit suitsu sisse ajab. Põlemisel tekkinud peened tahmaosakesed võivad aga soodustada südameveresoonekonna ja hingamissüsteemi haigusi.

Välisõhu kvaliteedi mõõtmistest selgub, et õhukvaliteet halveneb peenosakeste tõttu just kütmissperioodi algul ning seda eelkõige ahiküttega piirkondades. Suits ei rända kaugele, madalatest korstnatest väljunud suits ning suur osa saastest langeb maha sealsamas piirkonnas, sest külmal ajal on hajumistingimused halvemad. Kütteperioodil võib peenosakestest põhjustatud õhusaaste küündida ahiküttega piirkondades tasemele, mis on võrreldav liiklusest tuleneva saastega tiptunnil suure magistraali ääres.

Saasteainete vähendamiseks tuleb kütmiseks kasutada ainult kuiva puitu. Niisked küttepuud ei sütti ahjus korralikult ning süttimisfaas venib märksa pikemaks - see omakorda suurendab vingugaasi ja peenosakeste arvukust õhus. Niiske puidu kasutamine tähendab ka seda, et osa soojusest läheb raisku, sest osa energiat kulub puidu kuivatamisele.

Tuli tuleks süüdata ahjus alati ülevalt ja kui võimalik, siis halud laduda restina. Nii põlevad puud palju

kõrgemal temperatuuril ja keskkonda eraldub vähem saasteaineid. Kuna ahjuukse avamisel paiskub saasteaineid ka tupp, siis peaks ust avama võimalikult harva.

Suurem kogus papp- ja paberijäätmeid on põletamise asemel mõistlik hoopis ringlusse saata. Need saab viia avalikesse kogumiskonteineritesse või kohalikku jäätmejaama, sinna saab viia ka plastpakendid. Lähima jäätmejaama, avaliku pakendikonteineri või vastuse küsimusele, kuhu millised jäätmed viia, leiad lehelt kuhuviia.ee.

Kas teadsid, et ...

Ühe perekonna tekitatud jäätmete koduahjus põletamisel vabaneb keskkonda hinnanguliselt sama palju toksilisi ühendeid kui umbes 200 tonni prügi põletamisel jäätmepõletustehases. Tehases põletatakse jäätmeid stabiilselt kontrollitud keskkonnas temperatuuril 1000-1100 °C, mille juures põlevad toksilised õhusaasteained vähe- mohtlikeks põlemisproduktideks. Seevastu koduahjus põleksid jäätmed madalamatel temperatuuridel ja ebastabiilselt, mistõttu ei põle toksilised ühendid lõplikult ära.

Vaktsineerimine on sadu kui koroonaga, eriti kui tervis

Koroonaga vastu vaktsineerimisest räägitakse neil päevil palju ning info on sageli vastukäiv. Et pilti selgust tuua, võtame lühidalt kokku, mida näitavad Eesti andmed.

ANDERO UUSBERG

COVID-19 TEADUSNÕUKOJA LIIGE, TARTU
ÜLIKOOLI PSÜHHOOGIA INSTITUUDI
KAASPROFESSOR

KERLI VILK

HARJU MAAKONNA VAKTSINEERIMISE
KOORDINAATOR

Mida vanem on inimene, seda sagedamini vajab ta koroonaviirusega nakatumise korral haiglaravi. Üle 60-aastastest nakatunutest on Eestis haiglasse jõudnud iga kuues, üle 70-aastastest nakatunutest iga kolmas ning üle 80-aastastest nakatunutest iga teine.

Oht püsib sellisel tasemel vaid seni, kuni ollakse vaktsineerimata. Vaktsiini kaitse all väheneb koroonaraskete põdemise oht 4–5 korda. Esiteks ei hakka koroonaviirus vaktsineeritud inimestele nii hästi külge. Teiseks, kui nakkus siiski läbi murrab, põeb vaktsineeritud inimene haigust kergemalt. Tema võimalus haiglasse sattuda väheneb 2–3 korda. Kui sinna tuleb siiski minna, on ravi kiirem ja kergem.

Neist numbritest võib mõelda veel lihtsamalt. Lõpetatud vaktsiinikuur teeb inimese koroonaga vastupanuvõime mõttes umbes 40 aastat nooremaks! Vaktsineeritud 70-aastane võib tunda end nagu vaktsineerimata 30-aastane.

Tõsisid kõrvaltoimeid on vähem kui igapäevastel ravimitel

Nagu ravimid ikka, võivad ka koroonavaktsiinid tekitada kõrvaltoi-

meid. Kõige tavalisem on tunda paar päeva väsimust ja valu süstikohas. Ette tuleb ka palavikku, peavalu, lihaste ja liigesvalu ning külmavärinaid. Need kerge külmetushaiguse sümptomid pole ilmselt kellelegi probleem, pealegi on kerged kõrvaltoimed vanemas eas harvemad kui noortel. Muretsema võib panna aga tõsisema kõrvaltoime võimalus.

Õnneks on kõigi kasutusele lubatud koroonavaktsiinide tõsisid kõrvaltoimed haruharvad. Eestis on seni vaktsineeritud ligi 0,8 miljonit inimest. Arstiabi vajadus on tekkinud neist 0,03% ehk ühel inimesel kõigi Kärkla või Paldiski elanike peale. Nii madal tõsiste kõrvaltoimete sagedus teeb silmad ette paljudele igapäevastele ravimitele. Isegi ibuprofeeni kõrvaltoimete nimekiri on pikem kui vaktsiinide oma!

Tervisemuredega on vaktsiini kaitse veelgi olulisem

Olgugi et harvad, on vaktsiini kõrvaltoimed tõsisid asjad ja kedagi ei tohiks nende tõsiselt võtmise pärast hukka mõista. Kui pelgate kõrvaltoimet, rääkige enne vaktsineerimist oma perearstiga või helistage nõuandeliinil 1220. Võite koos arutada, mil-

line vaktsiinidest oleks teile sobivaim. Usaldusväärset taustainfot vaktsiinide kohta leiate ka www.vaktsineeri.ee.

Kui tunnete end vaktsineerimise järel mitmendat päeva halvasti, pöörduge julgelt perearsti poole või EMO-sse. Eesti arstid kinnitavad, et koroonavaktsiinide tõsisid kõrvaltoimed on hästi tuvastatavad ja ravitavad.

Kõrvaltoimeid tõsiselt võttes tasub sama tõsiselt võtta ka koroonaviirust. Kui võrrelda võimalust sattuda haiglasse viiruse tõttu võimalusega sattuda sinna vaktsiini tõttu, siis selgub, et viirus on vaktsiinist vähemalt 200 korda ohtlikum! Kui kõik Kärkla elanikud end vaktsineeriks, vajaks üks inimene arstiabi. Kui kogu Kärkla koroonasse nakatuks, siis jõuaks haiglasse 200 inimest.

See vahe on veel suurem, kui tervis on nõrk. See ei tähenda aga, et tervisemurede korral peaks vaktsiini vältima. Hoopis vastupidi – krooniliste haigustega inimene vajab vaktsiini kaitset veel enam, sest tema terviseprobleemid suurendavad koroonaraskete põdemise ohtu. Vaktsineerimine on mõistlik valik, isegi kui see tekitab tervisemurede tõttu ärevust.

kordi ohutum on nõrk

Koroonaviirus jääb meiega aastateks

On üsna kindel, et COVID-19 ei kao ära, vaid jääb Eestisse külmemal ajal ringlema. Varem või hiljem puutume sellega ilmselt kõik kokku. Isegi kui elada üksi ja olla ettevaatlik, kipub viirus justkui läbi lukuaugu inimesed üles leidma.

Seega vajame me viiruse vastu kaitset. Ohtlikum võimalus kaitse saamiseks on viirus läbi põdeda ning teine ja turvalisem võimalus end vaktsineerida. Kui mõni noorem inimene võib mõlemat varianti tõsi-meeli kaaluda, siis vanema inimese jaoks on lugu hoopis teine. Viirus ei muutu vaktsineerimata vanema inimese jaoks gripiks ega nohuks, vaid jääb sama ohtlikuks nagu ta on. Seepärast on ainus mõistlik viis pikaajalise kaitse ehitamiseks vaktsineerimine.

Poole aasta möödumisel tasub teha ka kolmas vaktsiinisisüst

Nii läbipõdemise kui ka vaktsineerimise teel saadud kaitse koroonaviiruse vastu kipub aja jooksul nõrgenema, vanematel inimestel veidi kiiremini kui noorematel. Seepärast soovitatakse üle 60-aastastel teha kolmas vaktsiinisisüst ehk tõhustusdoos, kui esimese vaktsiinkuuri lõpust on möödas kuus kuud.

Kolmas süst mitte ainult ei taasta aja jooksul nõrgenenud kaitset, vaid viib selle esialgselt veel kõrgemale tasemele. Näiteks Iisraelis vähenes kolmanda vaktsiinidoosi saanud üle 70-aastaste inimeste nakatumine viis korda, haigestumine 11 korda ja haiglaravi vajamine ligi 20 korda.

Kuidas vaktsineerida?

Nii esmaseks vaktsineerimiseks kui ka tõhustusdoosi tegemiseks saab aja kirja panna helistades oma perearstile või 1247. Arvutikasutajad saavad aja broneerida ka aadressil

www.digiregistratuur.ee Vaktsineerimisi teostavate punktide kohta leiate infot veel vaktsineeri.ee-st.

Lisaks koroonavaktsiinile on Eestis avanenud võimalus kaitsta end ka gripi vastu. Alates 65. eluaastast on ka gripivaktsiin tasuta. Soovi korral saate nii gripi- kui koroonavaktsiini teha oma perearsti juures ühe korraga.

Kui vajate vaktsineerimise minekuks abi, paluge oma lähedasi või omavalitsuse sotsiaaltöötajat - nad aitavad hea meelega.

Kaheksa põhjust, miks vaktsineerida ennast COVID-19 vastu

- Kaitsed iseend. Haiguse kulg on ettearvamatu ning see võib kahjustada nii noore kui ka vanema inimese tervist ja elukvaliteeti pikaks ajaks.
- Kaitsed haiglaid. Vaktsineeritud inimesel väheneb koroonariske põdemise oht 4-5 korda. Esiteks ei hakka koroonaviirus vaktsineeritud inimestele nii hästi külge. Teiseks, kui nakkus siiski läbi murrab, põeb vaktsineeritud inimene haigust kergemalt. Tema võimalus haiglasse sattuda väheneb 2-3 korda. Kui sinna tuleb siiski minna, on ravi kiirem ja kergem.
- Kaitsed teisi. Mida rohkem inimesi on vaktsineeritud, seda vähem saab koroonaviirus levida ning seda vähem on tõsiseid haigestumisi. End vaktsineerides kaitseme kõige nõrgemaid, kes terviseseisundi tõttu ennast vaktsineerida ei saa. Nemad võivad olla meie vanemad, lapsed, sõbrad, tuttavad või lihtsalt tänaval möödudjad.
- Oled vähem nakkusohtlik. Uuringud on näidanud, et kui vaktsineeritud inimene haigestub, võib temalt leida elujõulist viirust vaid paari päeva jooksul, samas kui vaktsineerimata inimene võib olla nakkusohtlik nädala või isegi mitu. Seega, kui

“ Õnneks on kõigi kasutusele lubatud koroonavaktsiinide tõsised kõrvaltoimed haruharvad.

tahame kaitsta ka oma lähedasi, tasub kindlasti olla vaktsineeritud.

- Reisid vabamalt. Vaktsineeritud inimesed ei pea Eesti riiki sisenedes jääma eneseisolatsiooni vähemalt ühe aasta jooksul alates vaktsiinkuuri läbimisest. COVID-19 haiguse läbipõdenute isolatsioonivabastus kehtib kuus kuud alates tervenemisest.
- Sa ei pea jääma eneseisolatsiooni. Vaktsineeritud inimesed ei pea lähikontaktis eneseisolatsiooni jääma, vaid saad elada oma tavapäraselt elu.
- Käid vabalt restoranis, teatris ja trennis. Kui Sul on lõpetatud vaktsineerimiskuur, saad tõendiga teatrisse, kinno, spordiklubidesse, restoranidesse ja mujale, kus kehtivad piirangud.
- On üsna kindel, et COVID-19 ei kao ära, vaid jääb meie sekka ringlema. Seega vajame me kõik immuunkaitset, mille saab kõige ohutumalt just vaktsineerimise teel.

TEADAANNE!

Rae Vallavalitsus pakub transpordivõimalust kõigile neile, kes soovivad minna vaktsineerima, aga kellel puudub võimalus selleks vajalikku kohta minna.

Transpordiküsimustes palume ühendust võtta Ülle Parmasega; ylle.parmas@rae.ee; tel: 605 6773 või 526 6774

Rae vald 155

Rae vallamaja Eesti Vabariigi
aegu 1930ndatel aastatel.

FOTO: ERAKOGU

Märgilised tähtpäevad Eesti maarahva elus puudutavad meid kõiki. Tuleviku suunitlusega olevikus elades tuleb pilk suunata minevikku, vähemalt niikaugemale, mil talupojad hakkasid päriorjuse ja teotöö aegu selga sirgu lööma. Teekond tänapäeva on olnud raske ja vaevaline. Ühine on see aeg igas kodumaa nurgas; igal paigal on aga oma lood jutustada.

VARJE MALSROOS

155 aastat on möödas ajast, mil keiser Aleksander II kinnitas „Maakogukonna seaduse Baltimaade kubermangudele“, mille alusel loodi kogukondlikud omavalitsused, st vallad, mille juhtimise võttis enda kätte maarahvas ise, valides kogukonna liikmetest kõrgeima organi - valla täiskogu. Siia maile moodustati ainult ühe mõisa piirkonnas väikevallad Rae, Lagedi, Aruküla, Vaida, Arovalla, Kautjala ja Jüri kirikuvald.

Kirjaniku, ajakirjaniku ja kodu-uu-

rija Mihkel Aitsami (1877–1953) ajaloolise tööna kirjutatud raamat „Rahutused Rae mõisas“ (1939) räägib Rae mõisa rentniku G. von Haecki valitsemise ajal 1847. aastal toimunud Karla, Vaskjala, Limu, Patika ja Assaku teosulaste vastuhakust mõisa teoorjuse vastu. Raamatu lõpulauses on kirjas: „... Ja nii langes Rae teosulaste juhtide ränk karistus: Ants Remmel, Jaan Remmel, Jaan Parm ja Hendrik Selis saadeti kaheksaks aastaks Arhangelski kubermangu asumisele. Jaan Parmul jäi maha naine Krööt; teised väljasaadetud olid poisismehed. Ühel öösel ilmusid soldatid teejuhi saatel Raele ja mehed võeti kinni. Käed pandi raudu ja teekond külmale maale algas. Kinni võeti ka Juhan Laiba, Jüri Kiivita, Peeter Pihlakas ja Kaarel Selis. Nad anti vene soldataiks. Kroonuteenistus vältas sel ajal vähemalt 25 aastat ja vähesed tulid kodumaale tagasi. Nad surid sõdades või langesid taudi ohvreiks. Soldataiks andmine tähendas umbes sama, mis asumisele saatmist. Väljasaadetuid ei mäleta praegune Jüri kihelkonna rahvas. Olgu need read pühendatud neile väikestele kiviveeretajatele vaba ja iseseisva Eesti riikluse ehitamisel.“

1850ndate lõpust 1870ndateni tegutsenud Peterburi patriootide ring koon- das oma tegevusse tolle aja Eesti haritlased, muusikud ja kunstnikud ning oli tihedalt seotud rahvusliku liikumise algatustega. Sinna kuulusid Lydia Koi-

dula, Johann Köler, C. R. Jakobson, Friedrich Russow jt, aga ka tänase Rae valla Vaskjala küla Veskitalust pärit kunstnik ja graafik Johann Rudolph Berendhoff. J. Köleri veenmisel sõitis Berendhoff Peterburist Eestisse ja kokkuleppel Peterburist Eestisse ja kokkuleppel J. V. Jannseniga joonistas ta alates 1864. aastast Eesti Postimehele tiitelpilte, ka graafilisi pilte, millel oli kujutatud Jüri kihelkonna - oma sünnipaiga - maastikke ja eluolu.

Aastal 1889 läbiviidud kohtureformiga Baltimail liidetakse väikevallad Rae, Lagedi, Aruküla, Vaida, Arovalla ja Kautjala ühiseks Rae vallaks vallakeskusega Vaskjala külas.

Katkend Julius Põldmäe (1911–2007) raamatust „Rae vald läbi aegade“ (2006): „Pärast ühise Rae valla moodustamist väikeste mõisavaldade ühendamise järel, koosneb vallavolikogu 24st volimehest, igast väikevallast vähemalt 4 liiget. Vallatalitajaks on valitud Jüri Põldmäe Limu küla Järve talust, kellel on 6 abimeest.“

1894. aastal valmis Rae vallahoone Vaskjala külla, mis tegutses 1944. aastani ja oli kasutusel kuni 1950. aastani veel valla täitevkomiteena. Hoone ehitajaks oli Hans Maures Lelle vallast. Vallahoone ehitati paeplaatidest kivihoonena, mille põrandad olid samuti kaetud paeplaatidega; ainult kirjutaja korteris olid laudpõrandad. 1900. aastal lammu-

Karin Geimoneni joonistus
kurjast Hobunurme mõisni-
kust Johannesest.

FOTO: ERAKOGU

Rae valla protokolliraamat.

FOTO: ERAKOGU

tati naabruses olev kõrts, mille materjalidest ehitati vallamaja juurde kivist kuur.

Aastal, mil loodi Rae väikevald, toimusid vallaüritused kas Rae mõisa ruumides või Jüri kiriku pastoraadis; ka köstrimajas, kus tegutses köstrikuol. Koolijuhatajaks oli Gustav Kraemann, kes laulukoori juhina oli 1866. aastal üks Jüri Muusikaseltsi algatajaid.

1867. aastal valmis Vaskjala külas Kolmekülavälja ääres õlgtkatusega Rae vallakool, mis oli ehitatud nii, et õppetöökõks mõeldud klassiruumis saaks läbi viia ka vallakoosolekuid. Eraldi ehitati majja valla kohtutuba. 1879. aastal võeti kohtutuba kasutusele ka poiste magamistoana. Vaida mees Hans Paumann tegi sinna raudahju, parandas põranda ja krohvis seinad, kõrvale ehitas väikese sahvri. Kui 1888. aastal koolimaja maha põles, siis kuni uue koolimaja valmimiseni samale kohale aasta pärast, toimusid vallakoosolekud ja kohtuistungid kõrval asuvas Raudsepa talu rehetoas.

Rae mõis

15. sajandi alguses ostis Tolkede suguvõsa endale koos mõisakohtadega Vaskjala, Limu, Karla, Assaku, Kautjala, Tydenkulli, hilisema Johannishofi külad (tänapäevane Rae mõis) ja hiljem müüs need Herman Lodele. Minevikulood räägivad,

et ümbruskonna külade omanikud elasid Tallinnas küllusliku eluviisiga, kohapeal toimetasid mõisarentnikud. Aegade jooksul müüsid mõisnikud kohad võlgade katteks maha.

16. sajandil moodustati Tallinna rae juurde nn Jumalalaegas, kuhu reformatiooni ajastul koguti ilmaliku võimu valdusesse läinud endiste katoliku kirikute ja kloostrite varasid, kasutades neid koguduste toetamiseks ja hoolekandeks. 1599. aastal koondati Jumalalaega alla kõikide Tallinna kirikute varad, ka Jaani seegile kuuluv Johannishofi mõis koos Karla, Vaskjala, Limu, Patika Loopere, Iru ja Assakuga. Kuna Johannishofi mõis koos küladega kuulus nüüd Tallinna raadile, hakkas rahvas seda mõisa nimetama Rae mõisaks.

1919. aastal alustas Eesti Vabariik mõisate rekvireerimisega. Rae mõis jäi linnamõisaks (maad 3444,6 ha). Talude väljaostmine jätkus ning Rae mõisa maast 51 ha ostis Kose-Uuemõisast pärit kooliõpetaja Jaan Jürgensson (Raeda), kes alustas karusmarjade ja õunapuude sordiaretust ning rajas selektsiooniaia, mis on tänaseni riikliku kaitse all.

1851. aastal ehitatud ühekorruseline, historistlik kiviehitus on lootusetult lagunenu, omanikud on vahetunud mitmeid kordi. On mõeldamatult kurb, et ajaloolise väärtusega linnamõis on

kadumas meie Rae valla kultuuri- ja ajaloopildist.

Taasiseseisvunud Eestis on mitmed kodu-uurijad ja ajalooeadlased kirjutanud arhiivmaterjalidele toetudes Rae valla ajaloo. Kirjapilti on toodud ka Rae valla tänased edulood ja külakogukondades tegutsevad loomeinimesed. Peame olema tänulikud Rae valla esimesele aukodanikule, Limu küla Mäe talust pärit Julius Põldmäele, kes esimestel taasiseseisvumise aastatel kirjutas Rae valla kujunemislugudest oma raamatutes „Jüri kihelkond. Minevik ja tänapäev“ (1991) ja „Rae vald läbi aegade“.

Koondpilti mineviku Rae valla inimestest, kes panid aluse ühise Rae valla loomisele ja edasi valla elu toimetamises osalesid, on raske taastada. On tegusate inimeste nimed ja teadmised, et hooliti oma valla, oma küla ja oma perekonna väärtustatud liikumisest tulevikku.

On 2021. aasta sügis. Nagu 155 aastat tagasi, on mihklikuu ja viinakuu lõppedes põllud küntud, rehi pekstud ja salved täis toitu terveks talveks; muistsete tavade järgi vakusepeod peetud. Algamas on hingedeae mõtisklusteks eneses ja väljaspoole, vahel kaugemale minevikku. Olgu neis mõtisklustes ka tänutunne neile, kes kündsid meie tänasesse päeva suunatud eluvaod sirgema ja veatumaks.

Peetri Lasteaed-Põhikooli õpetajad Erasmus+ õpirände projektides

SIGNE REIDLA
PEETRI LASTEAED-PÕHIKOOI

Peetri Lasteaed-Põhikool on saanud Euroopa Liidult rahastust Erasmus+ õpirände projektidele, mis on suunatud haridustöötajatele. Erasmus+ on Euroopa Liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm, mille võimalusi saavad kasutada lasteaiad, üldharidus-, kutse- ja kõrgkoolid, noorte- ja solidaarsusvaldkonnas tegutsevad organisatsioonid, kohalikud omavalitsused, koolitusettevõtted, katusorganisatsioonid, erialaliidud, MTÜ-d, muuseumid, raamatukogud, vabahariduskoolid jne.

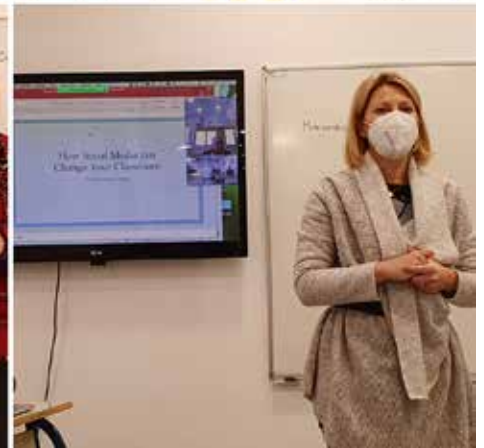
Erasmus+ üldhariduse õpirände projektidega on õpetajatel võimalik minna õppima või õpetama kõikidesse Euroopa Liidu liikmes- ja majanduspiirkonna riikidesse ning mõnda kandidaatriiki.

Peetri kooli Erasmus+ õpirände projektid, mida rahastab Euroopa Liit, pakuvad haridustöötajatele õppimisvõimalusi välismaal ja toetavad rahvusvahelist koostööd, millest on kasu kogu organisatsioonile.

2019–2022 aasta õpirändeprojekti „Kaasaegsete õppemeetodite ja digitehnoloogiliste vahendite rakendamine õppeprotsessis” eesmärgiks on elukestva õppe võimaldamine ning selle kaudu kooli kui terviku arendamine, õpetajate toetamine uuenduslike praktikate rakendamisel õppetöös. Õpirändeprojektiga soovitakse toetada õpilaste ja õpetajate igakülgselt arengut ning fookuses on uute tehnoloogiate ja digitehnoloogia kaasamine õppeprotsessides ja ainetundides, kaasaegsete õppemeetodite ja praktikate kasutamine õpetamis- ja õppeprotsessides, võimaluste leidmine reaali- ja loodusainete populariseerimiseks rakendades ainetevahelist koostööd kasutades STEAM-õppe põhimõtteid ning meeskonnatöö tõhusdamise meetodite rakendamine. Toetust saadi 12 õpirände jaoks.

Hübriidõpe Horvaatias.

2020–2022 aasta õpirändeprojekti „Õppimise tõhustamine kaasates erinevaid meetodeid ning õpetajate enesearengut” eesmärgiks on elukestva õppe võimaldamine ning läbi selle kooli kui terviku arendamine, õpetajate toetamine uuenduslike praktikate rakendamisel õppetöös ning loovuse tähtsustamine õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel.

Selle projekti fookuses on kaasaegsete õppemeetodite ja praktikate kasutamine õpetamis- ja õppeprotsessides, õppijakeskne lähenemine, visuaalse suhtluse ja lühivideo-animatsiooni oskuse arendamine, õpetamistehnikate tugevdamine, klassiruumi tõhus ja ajakohane haldamine, hea tagasiside ja kiituse pakkumine, projektipõhine õpe, reaali- ja loodusainete populariseerimine, aktiivõppe ja kogemusõppe ainetundides klassivälise hariduse kontekstis, õuesõppe ettevalmistamine ja selle võimaluste kasutamine ainetundides, erivajadustega õpilaste õppetöö tõhustamine, rahvusvahelise koostöö tugevdamine. Toetatakse 18 õpirännet.

2021–2023 aasta projekti „Kultuuridevaheline haridus ja integratsioon” eesmärgiks on hariduslike erivajadustega (andekad, õpiraskused, muukeelsed) laste toetamise tõhustamine partnerkoolide kogemusi kasutades, õppekavade ja positiivsete tegevuste kaudu kaasavate ja kultuuridevaheliste hoiakute kujundamine igapäevaelus, rahvusvahelise koostöö tugevdamine ja toetamine ning uute koostööpartnerite leidmine. Selle projekti kaudu toetatakse 13 õpirännet.

Rahastatud projektide lühikirjeldustega ja toimunud õpirännetega on võimalik tutvuda kooli kodulehel ja projekti blogis profareng.weebly.com.

COVID-19 ei võimaldanud kooli õpetajatel 2020. aastal õpirännetel osaleda. Enne haigusepuhangut oli võimalik kahel õpetajal viibida Portugalis toimunud koolitusel „Teaching in a 21st Century School”. Nüüd alates kevadest on haridustöötajad saanud tasapisi erinevatel koolitustel osaleda.

Selle aasta kevadel toimus kolm erinevat koolitust Horvaatias. „De-

Reformierakond säilitas Rae vallas ainuvõimu ja asub valda juhtima üksi

veloping 21st century skills in the classroom: CRITICAL THINKING”, „Strategies for Reducing Early School Leaving” ja „Classroom management strategies and effective teaching techniques”. Koolitused olid hübriidkoolitused, kus omavahel arutlesid kohapeal õppijad ja video vahendusel distantsilt kaasarääkijad. Kuulati ja mõeldi kaasa klassiruumi haldamise, kriitilise mõtlemise teemadel ja kuidas mängude, draama ja jutuvestmise kaudu õpilasi motiveerida ja õppetundidesse kaasata.

Õpetajad kasutasid õpirännetel viibimiseks ka kaunist suve. Juulis viibisid õpetajad Kreekas koolitustel „Web 2.0 in the Mathematics Classroom” ja „Classroom Management Solutions for Teachers: New Methodologies, Effective Motivation, Cooperation and Evaluation Strategies” ning Itaalias toimunud koolitusel „Creativity for the future: promoting Critical Thinking and Problem-Solving in the classroom”. Augustis toimus Hispaanias koolitus „Team Building for School: Play and Fun, Building Educators’ Communities”, mille eesmärk oli tutvustada erinevate vanuseastmete õpetajatele praktilisi koostöö tõhustamise viise ja tegevusi. Koolitusel osalesid õpetajad Poolast, Ungarist ja Eestist. Osalejate hulgas oli koolieelsete asutuste õpetajaid ja I-IV kooliastme õpetajaid. Koolituse vältel tutvustati osalejatele grupidünaamika olemust ning praktilisi ülesandeid, mille abil parendada meeskonnatööoskuseid. Tutvustatud tegevusi saab hõlpsalt lõimida klassitundide ja ainetundidega. Koolitus oli väga tegevusterohke ning osalejad said aktiivselt kõikides ülesannetes kaasa lüüa. Koolituse läbinud õpetajad oskavad luua toetava ja koostöise, loominguilise ja enesehinnangut tõstva õpikeskkonna.

Reformierakond säilitas 25-liikmelises vallavolikogus 14 kohta, suurima häältesaagi said vallavanem Madis Sarik ja riigikogu Reformierakonna fraktsiooni esimees, endine Rae vallavanem Mart Võrklaev.

Reformierakond sai 14 kohta, Eestis 200 neli, EKRE ja Isamaa kolm ning sotsiaaldemokraadid ühe koha volikogus.

Sarik ja Võrklaev kogusid võrdselt 884 häält, EKRE esinumber, endine IT-minister Raul Siem 604, Eesti 200 esinumber Evelin Ausmees 447, Isamaa esinumber Priit Põldmäe 245 ja sotsiaaldemokraatide esinumber Ain Bockler 132.

Osale Rae valla täiskasvanud elanikkonna tervise ning heaolu uuringus!

Rae vallavalitsus kutsub kõiki Rae valla elanikke vastama värskelt valminud küsimustikule „Rae valla täiskasvanud elanikkonna tervise ning heaolu uuring”.

Saadud info põhjal saame põhjaliku ülevaate, milline on meie valla elanike tervisekäitumine (toitumine, liikumine, vaimne tervis, meelemürkide kasutamine, turvalisus, liikumisvõimalused jne) ning hinnangu praegustele võimalustele vallas enda tervise eest hoolitsemiseks. Küsimustikust saadud info on abiks Rae valla terviseprofili loomiseks järgmiseks viieks aastaks. Eesmärk on vallaelanike heaolu tõstmine ning luua valda veel parem, tervist toetavam elukeskkond ja rohkem võimalusi erinevatesse piirkondadesse.

Edastatav info on anonüümne ning seda ei kasutata muudel eesmärkidel. Oleme tänulikud, kui leiate võimaluse ja aja kõikidele küsimustele vastamiseks. Küsimustikule vastamine võtab aega umbes 15 minutit. Selleks, et küsimustikku oleks võimalik analüüsida

Üksikkandidaadina kogus Raivo Uukkivi 321 häält, kuid sellega volikokku ei pääsenud.

Pärast kõikide volikogusse valitud nimekirjade esindajatega läbirääkimisi otsustas Reformierakond, et parim viis võtta täisvastutus lubatu elluviimise ees on hakata valda juhtima üksi.

Reformierakonna vallavanema kandidaadiks on Madis Sarik, abivallavanema kandidaatideks esitatakse Tanel Tammela, Bärbel Salumäe ja Anna Öuekallas.

Rae vallavolikogu esimene istung toimub peale valimistulemuste ametlikku kinnitamist novembri alguses.

tervikuna, palume see kindlasti lõpuni täita.

Vastanute vahel loositakse välja erinevaid auhindasid, milleks on kuukaartid (ujumine + jõusaal) Rae spordikeskustes ja kaasaskantavad juhtmevabad kõlarid.

Täname, et võtad aega ja edastad oma mõtted! Edasta küsimustiku link täitmiseks ka oma pere liikmetele, naabritele ja tuttavatele Rae valla elanikele. Vastuseid ootame kuni 29. novembrini.

Lisainfo: Tauri Roots, spordi- ja rahvatervise spetsialist, tauri.roots@rae.ee, tel 5880 4236.

RAE VALLAVALITSUS teatab:

Detailplaneeringute vastuvõtmisest ja avalikust väljapanekust 19.11.2021–03.12.2021 Rae Vallavalitsuses Aruküla tee 9. Vastuväiteid ja ettepanekuid detailplaneeringu osas esitada hiljemalt 03.12.2021:

● **Vaskjala küla Kase tn 10 kinnistu ja lähiala detailplaneering**

Detailplaneering on algatatud Rae Vallavalitsuse 02.02.2021 korraldusega nr 176 ning vastuvõetud 05.10.2021 korraldusega nr 1437. Planeeritav ala asub Vaskjala külas Kase tänava äärde jääva elamuala vahel. Läänest piirneb kinnistu rekreatsiooni ja puhkuse arengualaga. Juurdepääs krundile on Kase tänavalt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,53 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on olemasolevale elamumaa krundile ehitusõiguse, hoonestusala ja hoonete arhitektuursete ja ehituslike tingimuste määramine maksimaalselt kuni 2-korruselise üksikelamu ja seda teenindavate abihoonete ehitamiseks, lahendada juurdepääsud, tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas 20 september 2012 Rae Vallavolikogu otsusega nr 390 kehtestatud Rae valla Jüri aleviku ja sellega piirnevate Aaviku, Vaskjala ja Karla külaosade üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks on väikeelamute maa-ala.

● **Kopli küla Piiri tänav 11 kinnistu ja lähiala detailplaneering**

Detailplaneering on algatatud Rae Vallavalitsuse 15.12.2020 korraldusega nr 1683 ning vastuvõetud 25.10.2021 korraldusega nr 1588. Planeeritav ala asub Kopli külas Piiri tänava ääres, osaliselt välja kujunenud väikeelamute piirkonnas. Juurdepääs planeeritavale alale nähakse ette Piiri tänavalt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,44 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on muuta kinnistu sihtotstarve maatulundusmaast elamumaaks. Määrata ehitus- ja hoonestustingimused ühe elamu projekteerimiseks ja ehitamiseks. Lahendada juurdepääs kinnistule, liikluskorraldus, tehnovõrkudega varustamine ja haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsusega nr 462 kehtestatud Rae valla üldplaneeringuga, kus planeer-

inguala maakasutuse juhtotstarveteks on määratud, kavandatud elamumaa.

Detailplaneeringu kehtestamisest:

● **Vaskjala küla Sillapiiga tee 3 kinnistu detailplaneering**

Detailplaneering on kehtestatud Rae Vallavalitsuse 05.10.2021 korraldusega nr 1438. Planeeritav ala asub Vaskjala külas Sillapiiga tee ääres, olemasolevate ja perspektiivsete väikeelamute piirkonnas. Juurdepääsud planeeritavale alale on Sillapiiga teelt. Planeeringu ala suurus on 4 ha.

Detailplaneeringu lahendus on jagada olemasolevast maatulundusmaast välja kaks elamumaa krunti, millest ühel paikneb olemasolev majapidamine ning teisele kavandatakse uut ühepereelamut. Ussiaugu tee alusest maast moodustatakse transpordimaa kinnistu ning ülejäänud osal säilitatakse maatulundusmaa sihtotstarve ning määratakse ehitus- ja hoonestustingimused, juurdepääsud, tehnovõrgud ja haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsusega nr 462 kehtestatud Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks on määratud osaliselt perspektiivne elamumaa ja osaliselt juhtotstarbeta maa.

● **Rae küla Lennujaama lõunaala kinnistute ja lähiala detailplaneering**

Detailplaneering on kehtestatud Rae Vallavalitsuse 05.10.2021 korraldusega nr 1439.

Planeeritav ala asub Rae küla põhjaosas ning Soodevahe küla idaosas, vahetult Tallinna Lennujaama maandumisraja ning Soodevahe tööstuspargi vahel. Juurdepääs planeeritavale alale nähakse ette Suur-Sõjamäe teelt (11290 Tallinn-Lagedi tee) alguse savalt detailplaneeringuga kavandatavalt teelt. Planeeringu ala suurus on ligikaudu 40 ha.

Detailplaneeringu lahendus on Pilvevälja ja Lennujaama kinnistutest välja jagada äri- ja tootmismaa ning transpordimaa kaassihtotstarbega kinnistud ning moodustada Lennuplatsi, Künka ja Roosimäe kinnistutest äri- ja tootmismaa kinnistud ning neid teenindavad transpordimaa kinnistud ning määrata ehitus- ja hoonestustingimused, juurdepääsud, tehnovõrgud ja haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsusega nr 462 kehtestatud

Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks on määratud liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa ning perspektiivne äri- ja tootmismaa ning perspektiivne liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa.

● **Vaskjala küla Lootsi vkt 35 kinnistu ja lähiala detailplaneering**

Detailplaneering on kehtestatud Rae Vallavalitsuse 25.10.2021 korraldusega nr 1586.

Planeeritav ala asub Vaskjala külas Lootsi väike kohas, Pirita jõe ääres. Juurdepääsud planeeritavale alale on Lootsi teelt. Planeeringu ala suurus on 0,1 ha.

Detailplaneeringu lahendus on olemasoleva elamumaa ehitusõigust suurendada vastavalt Rae valla üldplaneeringus lubatule ning määrata ehitus- ja hoonestustingimused, juurdepääsud, tehnovõrgud ja haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsusega nr 462 kehtestatud Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks on määratud olemasolev elamumaa tiheasustuses.

● **Lagedi alevik Jõe tn 11 ja 11c kinnistute detailplaneering**

Detailplaneering on kehtestatud Rae Vallavalitsuse 25.10.2021 korraldusega nr 1587.

Planeeritav ala asub Lagedi alevikus Pirita jõe ja Jõe tänava vahelisel alal. Juurdepääsud planeeritavale alale on Jõe tänavalt. Planeeringu ala suurus on 0,3 ha.

Detailplaneeringu lahendus on muuta Rae Vallavalitsuse 30.08.2011 korraldusega nr 745 kehtestatud Lagedi aleviku Jõe tn 9 kinnistu ja lähiala detailplaneeringu pos 2 osas. Liita Jõe tn 11 ja 11c kinnistud omavahel üheks krundiks ning määrata osaline elamumaa ning veekogude maa kaassihtotstarve ning määrata ehitus- ja hoonestustingimused, juurdepääsud, tehnovõrgud ja haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsusega nr 462 kehtestatud Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks on olemasolev ja perspektiivne elamumaa ning perspektiivne haljasala parkmetsamaa.

Täiendavalt on üld- ja detailplaneeringutega seotud materjalidega võimalik tutvuda <http://map.rae.ee/>.

tehnoulevaatus

Drive In
või broneeri:
abctehno.ee

abctehno

Peetri ülevaatuspunkt: Vana-Tartu mnt 74
Avatud: E-R 9-19 ja L 10-15
Telefon: 6 998 606
E-post: peetri@abctehno.ee

EESTI
STATISTIKA

Tule tööle küsitlejaks!

Isiku-uuringute küsitluste tegemiseks

Harjumaal (Loksa, Kuusalu, Aegviidu, Anija, Kose, Kehra, Kiili, Kõue, Keila, Saku)

Küsitleja ülesanne on oma piirkonna intervjuueeritavate külastamine ja silmast silma küsitlemine ning telefoniintervjuud. Küsitleja töö aitab tema kogutud andmete põhjal langetada Eestis olulisi otsuseid.

Küsitleja töö sobib ajutiseks lisatööks, samuti pensionäride või üliõpilasele. Saad valida omale sobiva tööaja ja -koormuse, töötada oma elukoha lähedal ning teenida töötulemustest sõltuvat tasu. Anname Sulle vajalikud töövahendid (arvuti ja telefoni) ning vajaduse korral katame sõidukulud.

Sobid hästi küsitlejaks, kui

- naudid suhtlemist,
- talud hästi pinget,
- oled täpne ja kohusetundlik,
- oskad kasutada arvutit,
- oskad suhelda eesti ja vene keeles,
- Sul on autojuhiluba ja auto kasutamise võimalus.

Kandideerimiseks saada oma CV aadressil cv@stat.ee.
Lisainfo telefonil 625 9206.

VÕTA MEIEGA ÜHENDUST:

INFO@ARBORGREEN.EE

+372 5378 4619

- ✓OHTLIKE PUUDE RAIE
- ✓PUUDE JA PÖÖSASTE LÖIKUS
- ✓HEKKIDE LÖIKUS
- ✓KÄNDUDE FREESIMINE
- ✓VILJAPUUDE LÖIKUS
- ✓KRUNTIDE PUHASTAMINE VÕSAST

TÖÖ-
KOOGEMUST
5
AASTAT

ARBORGREEN

WWW.ARBORGREEN.EE

**Tunnen Sinu kodukanti läbi ja lõhki -
Rae vald on ka minu kodu!**

Elmar Liitmaa

kutseline maakler

+372 501 8948

elmar.liitmaa@pindi.ee

Juhtiv kinnisvarabüroo Eestis

www.pindi.ee

TEHNOÜLEVAATUSKESKUS.EE

Uus-Ringi tee 7, Jüri ☎ 5358 9999

Sõiduauto
25.-

Kaubik
35.-

HELISALVESTUSSTUUDIO
JÜRIS

ARVUTIMUUSIKA
KOOLITUS

WWW.LONGPLAY.EE

EVERAUS
MINILAOD

Suurim kontaktivaba minilaokompleks eraisikutele ja väikeettevõtjatele

LAOD
2-7.5 m²

NÜÜD AVATUD PEETRIS

everausminilaod.ee

Anda üürile Ülemiste City`s, Keevise 10:

- Kontoripinnad 25-120 m², al. 9,90 eur/m²;
- Laopind 100 m²
- Minilaona kasutatavad merekonteinerid (14 m²), 99 eur/kuu;
- Parkimiskohad, 35 eur/kuu;
- Väliplats 100-250 m², al. 1,20 eur/m²;

Hea juurdepääs, sobib nii era- kui ka äriklendile, paindlikud tingimused.
Toodud summadele lisandub käibemaks.

LISAINFO: +372 5558 6035 või keevise10@gmail.com

www.haldjapallid.eu

-10% sooduskoode: RAE10

JALGRATASTE HOOLDUS JA REMONT

Tartu mnt 171/3

AUTHOR RATTAPOOD

TEL. 6090620, e-mail: moigu@author.ee

HOOLDATUD RATAS KESTAB KAUEM JA VEEREB PAREMINI

RAE INVESTEERINGUD

Teostame erinevaid üldehitus ja remonditöid, vundamendist võtmeteni, aga teeme ka väiksema mahulisi projekte nt korterite remont, välisrajatised, aiad jne.

Teeme ka väga keerulisi projekte, millega kõik hakkama ei saa, erilahendusega seinad/laed, disain saunad jpm.

Võimalik realselt vaatama tulla teostatud töid, küsi pakkumist!

PUHAS KOLLE

Hooldatud küttekolded ja korstnad tagavad Teie kodu tuleohutuse!

+372 587 71665

meil;info@puhaskolle.ee

LAAGRI KÜTTELADU

TELLIMINE: 504 0304
või
info@kytame.com

 Pellet 6mm/8mm
975kg/185€

 Ümmargune puitbriki auguga (kauapõlev)
1040kg/165€

 Kandilised briketid: tume premium saar, kask, kuusk,
kuuse+männi+kase segu
Hinnad alates 130€/alus

 Laagri ja Kose Küttelead

Lõpeta suurema korteri otsimine – vajad lihtsalt suuremat panipaika enda asjadele!

Uus miniladu on avatud Jüris (Rae vald, Harjumaa), kuhu saad üürida köetud panipaiku alates 2m² kuni 10m².

Too siia enda diivan, raamaturiiul, rehvid, raamatud, riided, jalgratas, kaustad või ükskõik, mis vajab ladustamist.

Väga kiire üüriprotsess – saad oma nutilaole ligipääsu umbes 5 minutiga – seega saad kasvõi täna sisse kolida, kui seda soovid!

Üüri juba täna ja saad esimesed 2 kuud
-50%
(pakkumine kehtib kuni selle kuu lõpuni)!

hoone on klientidele avatud 24/7
Helista meile +372 53 552 332

Aleviku põik 6, Jüri,
Rae vald, Harjumaa

Nõuanded – millist suurust Sa vajad!

2m²

mahutab umbes
20 kasti

4m²

mahutab asju umbes
2-toalise korteri jagu

6m²

mahutab asju umbes
3-toalise korteri jagu

10m²

mahutab asju umbes
4-5-toalise korteri jagu

NUTILAOD

Broneeri kohe: www.nutilaod.ee

Lae alla meie nutirakendus ja kasuta oma telefoni võtmena!

Abikäed on kliki kaugusel:

tootmis- ja majapidamistööst
ehituse ja remondini

Telli: renditoojoud.ee
tel +372 5380 4290
info@renditoojoud.ee

RENDItoojoud^{ee}

MEISTERVIIMISTLUS^{ee}

PLAATIMINE ja VANNITUBADE remont

meisterviimistlus.ee
tel 5620 8888
info@meisterviimistlus.ee

Kristeli Heaolutuba

KOGEMUSNÕUSTAMISE TEENUS

Me kõik ootame siia maailma ilusamat, tervemat ja tublimat beebit, kes õpib tulevikus hästi, on edukas ja suudab meid toetada vanaduspõlves. Mõnikord on saatusel teistsugused plaanid. Keegi meist ei ole valmis erivajadusega lapse sünniks – teame me seda ette või mitte. Iga sünd on kogemus emale, isale, teistele lähedastele, iga laps on isiksus oma tugevuste ja nõrkustega.

Osad lapsed on väga erilised – nad käituvad teistmoodi kui nende eakaaslased, neil on raske koolis õppida ja eakaaslaste hulgas toime tulla, nad ei sobitu ootuspäraselt ei pereringi, eakaaslaste hulka ega koolisüsteemi.

Keskendume koos lapse tugevustele, et leida üles tema andekus, samas kõrvaldada takistused, mis ei lase andekusel välja paisata.

Kui Sul tekkis huvi, mil moel saan mina aidata suuremates süsteemides kohaneda ja tervenemisprotsessis toetada, siis võta julgesti ühendust.

heaolutuba.ee

heaolutuba@gmail.com

5256658

Sauki 4, Rae vald, Harjumaa

WWW.PUISTEMEES.EE

50 16689 PUISTEVILLA PAIGALDUS

RAE TEED

WWW.RAETEEDE.EE

**TÄNAVAKIVID
HALJASTUS**

AEDADE EHITUS:

- VÄRAVAD
- POSTID
- 3D AIAD

50 244 06

MITÜ RAE TULETÕRJE- JA PÄÄSTESELTS

KORSTNAPÜHKIJA
53 88 1233

korsten@raetps.eu

Toiduainete, tarbekaupade,
ilutoodete ja lemmikloomakaupade

**Suur
laomüük!**

Kurekivi tee 2, Rae vald
Mobec AS

19.11 kell 15 - 19
20.11 kell 10 - 14

 **PEETRI
MINILADU**

**Turvaline kodu
Sinu asjadele!**

Boksid 1,5-40m²

**Hoia ennast
meie hoiaeme
Sinu asju!**

www.peetriminiladu.ee

www.selfstorage.ee

**RKM
TEAM**

**Meie oleme talve tulekuks valmis,
kas oled ka Sina?**

Küsi pakkumist juba täna: www.rkmteam.ee Tel: +372 555 83 483 info@rkmteam.ee

Turundus tugi

Reklaamikampaaniad

Firmagraafika

Raamatute koostamine
ja kujundamine

3D mudelid, kujundused,
efektid

Trükised

Veebi sisuloome

turundustugi.ee
info@turundustugi.ee
+372 5660 5860

Eakate jõulupidu

19. detsembril kell 13-16
Peetri koolis

Peole on oodatud nii Peetri kui ka
naaberkülade härrad-prouad.

Saame kokku kohvilaua taga, et
head seltskonda ja meeleolukaid
etteasteid nautida.

Kaasa võta koroonatõend ja hea tuju!

Üritus on tasuta.

Palun registreeruge telefoni teel, et saaksime
teavitada, kui COVID peaks pidu takistama
tel: 5025822

Noortekeskused novembris

PEETRI LAGEDI JÄRVEKÜLA JÜRI VAIDA

2.11

Hingedepäev:
geeküünlad

5.11

Kokanduspäev:

muffinid

10.11

Mardipäeva eri:

teeme maske

12.11

Isadepäev:

valmistame maiustusi

kingiks

18.11

Spot Of Tallinn:

akro

25.11

Noorsootöönädal:

joonistame

mõttemaailmaid

E-N 13-19

R 12-18

4.11

Filmiõhtu

8.11

Kokanduspäev

9.11

Mardipäeva maskide

meisterdamine

18.11

Kokanduspäev

22.11

Avatud mikker:

küsi kõike noorsootööst!

23.11

Töövarjutamine:

noorsootöötaja eri

24.11

Kadripäeva maskide

meisterdamine

25.11

Töövarjutamine

13+ päevad:

3., 11., 17., 26.11

2.11

Hingedepäev:

teeme vahaküünlaid

4.11

Kunstipäev:

looduslik huulepulk

10.11

Isadepäev:

valmista isale kink!

17.11

Kokanduspäev:

Caesari salat

23.11

Noorsootöönädal:

mängime lauamänge

30.11

Noorsootöönädal:

vaimne tervis ja kuidas kaitsta

end internetis

2.11

Rocket League

turnee!

12.11

Isadepäeva eri:

lipsu kaunistamine

18.11

Muusika kahoot

24.11

Mõttemaailma

maalimine lõuendile

29.11

Värvipäev:

oranž

30.11

Lõuna-Korea

kultuuriõhtu

2.11

Hingedepäev:

geeküünlad

10.11

Kokanduspäev:

pirukad

18.11

Lõuendile

maalimine

23.11

Noorsootöönädal:

kahoot!

26.11

Noorsootöönädal:

13+ päev

30.11

Noorsootöönädal:

räägime vaimsest

tervisest

RAE NOORTEKESKUS

RAENOORTEKESKUS.EE

@RAENOORTEKESKUS

RAE NOORTEKESKUS

RAE HUVIALAKOOLI TALVEKONTSERT

Rae Kultuurikeskuses
7. detsembril 2021
kell 18:30

Rae Kultuurikeskus, Aruküla tee 9, JÜRI
Kontsert tasuta * Kõik on oodatud!

Ootame Teid esmaspäevast reedeni lõunale ja
pirukale. Pakume maitsvaid küpsetisi ja värsket leiba.

Tervitustega

*Mahel Leib kohvik
/pagaritöökoda/catering*

Aruküla tee 55

Jüri, Rae vald

www.mahel.ee

*Tellimused alates 25€ toome
kohale tasuta*

**Vihmaveesüsteemide ja
katuseturvatoodete
paigaldus**

Info@vihmaveerennid.ee

Tel: 52 7 1059

HOOLDUSKAMPAANIA

STIHLi METSA- JA AIATEHNIKALE

HOOLDADA ON ODAVAM KUI REMONTIDA!

KAMPAANIA
30. NOVEMBRINI

SAKU: TEHNIKA 7, TEL: 5324 4296

PEETRI: TULEVIKU TEE 10, TEL: 5558 5709

E-R 9-18 JA **L** 10-13

E-POOD: WWW.AIATAHT.EE [facebook](https://www.facebook.com/aiataht) AIATÄHT

Aeg on
helkurid
välja
otsida!

Reakuulutused

- Võtame tööle Jüri jäätmejaama operaatori. Helistada tel 5886 5497.
- Võtame tööle tänavahoolduse autojuhte (C-kat), traktoriste (T-kat) ja tänavapuhastajaid (B- kat). Helistada tel 510 1803.
- Tisler. Eritellimusmööblit tootev ettevõtte otsib oma väiksesse meeskonda kogemustega tiserit. Asume Jüris. Tel 522 8882.
- Ostan kõiki sõidukeid. Avariilisi, riketega, vanu jne. Koha peal vormistamine ja tehing. Pakkumised seisevauto@gmail.com või tel 5618 8671. Järgi tulen puksiiriga ja tasun sulas. Arvelt maha võtan ise.
- Võtame tööle tänavahoolduse autojuhte ja traktoriste. Info tel 510 1803.
- Erasisik teostab elektritööd. Oman sisetööde elektriku 5. taset. Rohkem infot tel 5667 3226.
- Müüme Eestis toodetud kvaliteetset puitbriketti (130 € / 960 kg) ja pelletit (190 € / 975 kg). Tasuta transport. Võimalik tellida ka väikseid koguseid. Info tel 5559 7572.
- Ostan kasutuseta jäänud seisva sõiduki. Ei pea olema sõidukorras. Võib olla rikkega sõiduauto, kaubik, maastur. Võtan arvelt maha. Oodatud kõik pakkumised. Kiire tehing ja vormistamine. Tel 5365 4085, skampus@online.ee.
- Kutsetunnistusega korstnapühkija. Töötan puhtalt ja väljastan ametliku akti. Tel 5689 0125, e-post kuldnoop@gmail.com.
- Müüa lõhutud küttepuid kohale toomisega. Lepp, sanglepp, kask, metsakuiv okaspuu. Hinnad soodsad! Küsi hinda! www.pakhalupuu.ee, pakhalupuu@gmail.com, tel 509 9598.
- Ostan rinnamärke, vanu postkaarte ja fotosid, silte, raamatuid, trükiseid ja dokumente ning muid Eesti ajaloo seotud kollektsioneerimise esemeid. Tel 602 0906 ja 501 1628, Tim.
- Fassaadid, katused, üldehitus- ja viimistlustööd. Majade ja hoonete ehitus võtmed kätte lahendused. Tel 5352 9476, mehitus@gmail.com.
- OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 51 45 215, info@est-land.ee.
- Liugksed ja riidekapid. Abi garderoobi projekteerimisel. Parimad hinnad. Instagram @nagusulou, FB Nagusul OÜ, tel 522 1151, nagusul@gmail.com.

Kanna helkurit ja ole silmapaistev!

Täname kõiki neid häid ettevõtteid, kes helkurkampaniaga kaasa tulid ning oma helkuritega sellesse panustasid.

Vaskjala küla üldkoosolek

28.11.2021 kell 17
Koht: Rae koolimaja

Päevakord:

- 2021. aasta kokkuvõte
- 2022. aasta plaanid (sh ühine talgupäev)
- Külaseltsi rahaline seis
- Kohapeal algatatud küsimused

Tervisetõend kaasa!

Lisainfo: Regina Märtn, vaskjalakyla@gmail.com, 5635 3448

Kõik, mis elus kaunis oli, jääb elavaks.

Sügav kaastunne
Õie lasteaiast poolt
liikumiseõpetaja Merje Tedrele,
isa

REIN MÖLLER
kaotuse puhul.

OKTOOBRI LAHKUNUD

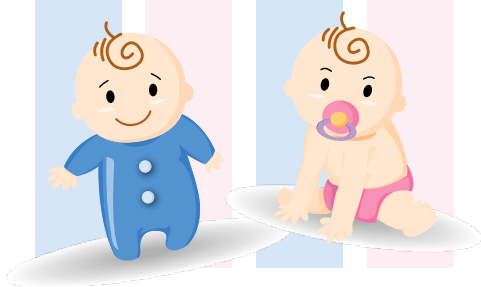
EDUARD ALLIKSOO
RUDOLF SAKS
SULEV LAINESTU
ALEKSANDR KÄNNU
KLAVDIA RÕŽKO
MARIKA OBERŠNEIDER
LEA KALJA
ILONA LINDPERE
JASPER KIVI

Oktoobris registreeritud sünnid

JOHANN SARIK
JAN THEO BÜTH
JOHAN MAASIK
KARL-THOR ÖÖPIK
ADRIAN RÖŽIKOV
OSKARS MARKSS
ALFRED NAGLA
ARMIN KIVIMÄE
ARON NIIDUMAA
RAGNAR LAI
TREVOR PUKMAN
JON LEPIK
LIAM ILOSTE
RA ÄRMPALU
FREDERIK RAJATALU
CONRAD SILDOJA
ROVER VÄHI
MARILIN HINNOSAAR
LISANDRA SAARNIIT
HELIS HURBOLA
MEIA JOHANSON
ALICIA VASSILJEVA
ITI MARI SIIRDE
MARIETTE PARIK
MIRTEL MÄGI
MONA VAIKMA
EMMA-LIISA UUSTALU
MIINA ROOSNA
MARTA KORB
ALMA LILI VARI
KIARA LINDA RÕÕM
BRIANNA KNÄZEV
JOHANNA MEIDLA

Novembrikuu sünnipäevad

VILMA GRUBE	93	HELVE MUST	80
ALEKSANDRA KULEBA	92	ELSA KASK	80
LIUDMILA DMITROVA	92	HALDUR RIGA	80
RICHARD TAHK	91	UDO PÄRNAPUU	75
ELLA VAREM	91	ÜLO LILLE	75
LIA KOPLIMÄE	90	SIRJE PÖDER	75
HELGI SAAREP	89	AIVE PEDAJAS	70
LIA SAARE	89	ANU ORULA	70
LEHTI SALL	89	VLADIMIR HILL	70
VAIKE FEIL	88	EINO PEKKENEN	70
ELMAR OHTLA	88	LJUBOV MARINETTI	70
SAIMA KULLAMAA	87	VLADIMIR CHUYKIN	70
JUHAN KARJA	86	URVE LAIDROO	70
LEMBIT SONG	86	FREDERIK WILLIAM NEW	70
ILMAR SÖRMUS	86	HELLE GOLUBKOV	65
HELVI HORM	86	TOIVO MARTSIK	65
VAIKE KIRSCH	85	TATJANA VORONTSOVA	65
SIRJE TUUL	84	OLGA GENSKI	65
LEA SAAVAN	83	ANNE ILLASTE	65
HELJU HIEVÄLI	81	AINO KIVILA	65
MATI ENNO	80	VIKTOR ARUVÄLI	65
PEETER KALJURAND	80	ANDRES SILDRE	65

Rae Sõnumid Rae valla ajaleht
Väljaandja: Rae Vallavalitsus, Aruküla tee 9
Peatoimetaja: Reti Meema, 5650 3357
Teostus: Meediapilt OÜ

Ajaleht ilmub üks kord kuus. Tiraaž on 9250 eksemplari ja see jagatakse postkastidesse tasuta. Kaastööd ja kuulutused palume saata hiljemalt 20. kuupäevaks koos vajalike kontaktandmetega.

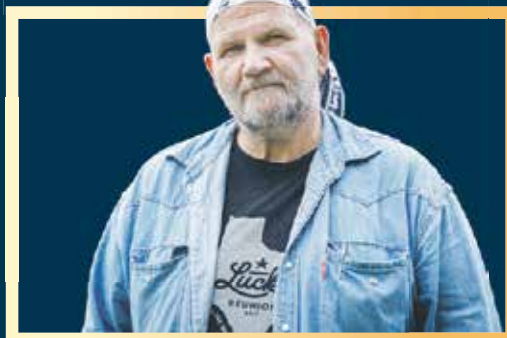
RAE VALLA 155. AASTAPÄEV KINDLUSE KOOLIS

laupäeval, 27. novembril

VAATA SÜNNIPÄEVA
PIDULIKKU TÄHISTAMIST
VEEBIS

TERVITAME, TÄNAME, TUNNUSTAME

Õhtut juhib
JAAN ELGULA

KARL-ERIK TAUKAR
BAND

Otseülekanne algusega 18.00
Rae valla kodulehel